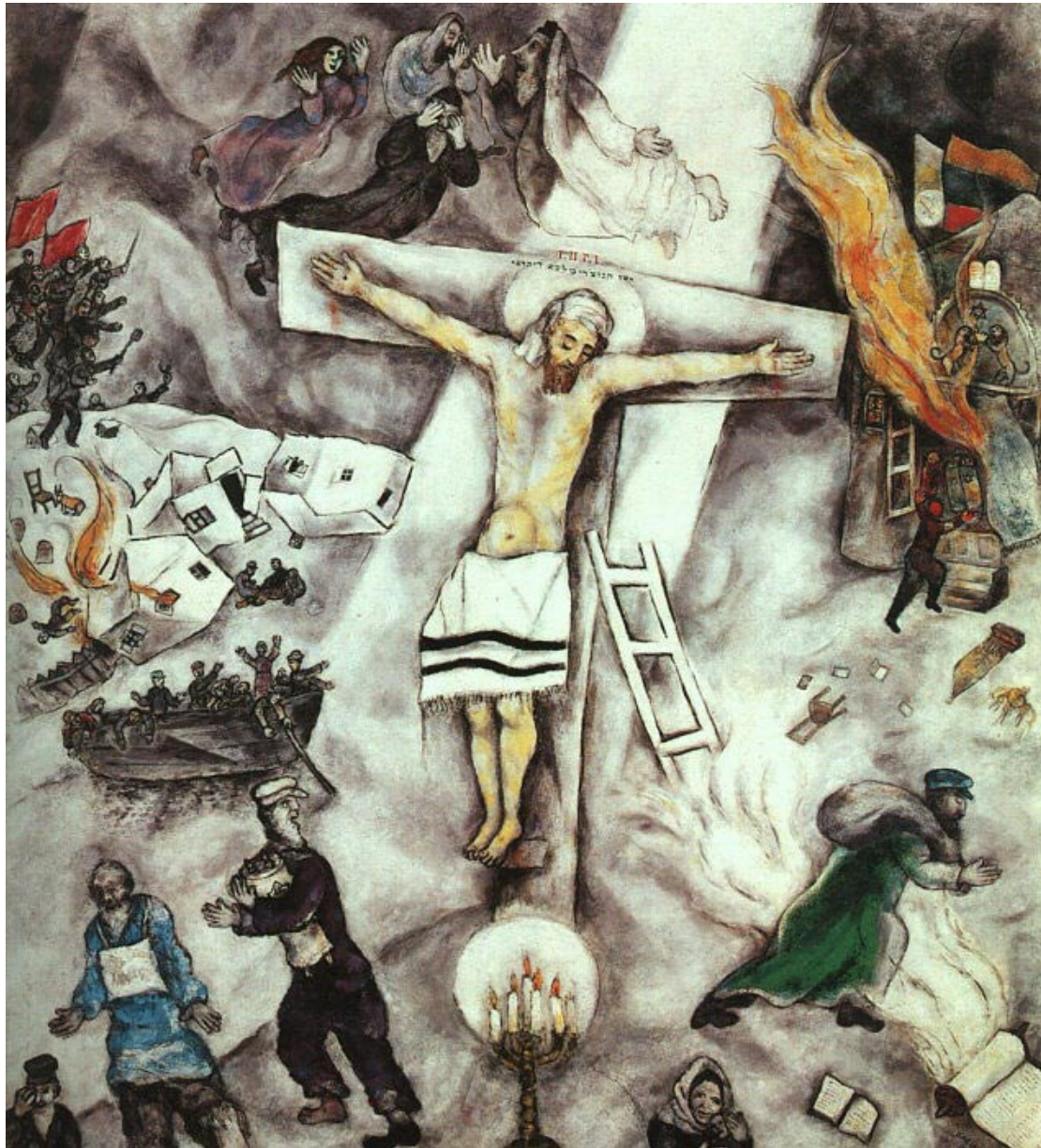

Élet és Világosság

A MAGYARORSZÁGI EVANGÉLIUMI TESTVÉRKÖZÖSSÉG LAPJA

2012/4

MARC CHAGALL: FEHÉR KERESZTREFESZÍTÉS

KALENDÁRIUM
ÁPRILIS - SZENT GYÖRGY HAVA
- TAVASZHÓ - SZELEK HAVA

Április 3-án tölti be 85. életévét Székely Éva olimpiai bajnok úszónőnk, a Nemzet Sportolója, a magyar sportélet egyik kiemelkedő személyisége. Székely Évát lapunk 20. oldalán *Moldova Ágnes (gigi) szubjektív* írásával köszöntjük sok szeretettel!

Április 4. – 1968-ban ezen a napon halt meg Martin Luther King amerikai baptista tiszteletes, polgárjogi harcos, politikai aktivista, az afroamerikai polgárjogi mozgalom egyik vezető személyisége. 1968. március 29-én King a Tennessee-beli Memphisbe érkezett, ahol a város köztisztasági munkásainak sztrájkját kívánta jelenlétével támogatni. A Lorraine Motelben szállt meg. Április 4-én este 18:01-kor érte fejlövés, miközben a motel erkélyén állt. Halálát egy órával később a kórházban mondták ki az orvosok. A hír országszerte zavargásokat okozott. Johnson elnök április 7-ét gyásznappá nyilvánította. King temetésén Hubert Humphrey alelnök képviselte az elnököt. Gyilkosát, James Earl Rayt a londoni Heathrow Repülőtéren fogták el, ahol hamis kanadai útlevéllel próbált megszökni. 99 év börtönbüntetésre ítélték. (Bővebben Szere dai Éva írásában, a 21. oldalon olvasható.)

Április 5. – 100 éve, 1912-ben ezen a napon született Örkény István. A jómódú zsidó polgárcsaládban született neves író a magyar abszurd dráma kitűnő képviselője. Írásait groteszk humor hatja át, nincs bennük egyértelműen jó vagy rossz ember – a tragédiák néhol komédiába fordulnak, s írásainak szereplői hol így, hol úgy reagálnak az eseményekre. 1964-ben írta, s 1967-ben mutatták be a Tóték című drámáját, amit később több nyelvre is lefordítottak, s meghozta számára a világsikert. (Az íróról a 28. oldalon külön írásban emlékezünk meg.)

Április 6. – 75 esztendeje, 1937. április 6-án hunyt el Juhász Gyula, a XX. század első felének egyik legelismertebb magyar költője, Nagyon csöndes ember, nagyon csöndes költő volt, akinek visszahúzódó, fél-szeg magatartása mögött egy meg nem alkuvó férfi, egy szent eszméi iránt tántoríthatatlanul hű lélek húzódott meg, aki magában és költészetében összebékítette a hazuról hozott áhítatos hitet és a világ megértéséből haladó világnézetet. A Nyugat egész nemzedékében ő a legvallásosabb. Élete bánatok és szerencsétlenségek sorozata, a szerelmi boldogság soha nem adatott meg neki – és ő lett a magyar költészet egyik legnagyobb szerelmi lírikusa.

Április 8. – a Roma Kultúra Napja. A „cigányság szent ünnepének” nevezte Choli Daróczi József a minden év áprilisának első hétvégéjén megrendezendő Roma Kultúra Napját. A megemlékezést első alkalommal 1993 áprilisában tartották hazánkban neves cigány művészek Budapesten a Magyar Írószövetség székházában. A Londonban, 1971. április 8-12. között megtartott *Első Roma Világkongresszuson* az ott jelenlévő, különböző cigány népcsoportokhoz tartozó küldöttek konszenzussal elfogadták, hogy a világ összes cigány származású emberének közös és hivatalos elnevezése attól kezdve a *rom* többes számú alakja, azaz a *roma* legyen. Így a romák elnevezés a cigány népcsoportokhoz tartozó emberek közösségét jelenti. A világkongresszuson elfogadták továbbá a roma nép szimbólumát, zászlaját, mottóját és himnuszát is. A Roma Kultúra Napját a Költészet Napjához kapcsolódva lapunk 30. oldalán Ady Endre, Juhász Gyula és Petri György verseivel köszöntjük!

Április 11. – A Magyar Költészet Napja – A költészet napját József Attila születésnapjára emlékezve 1964 óta minden évben április 11-én ünnepeljük Magyarországon. Irodalmi előadóstekkel, könyvbemutatókkal, költőtalálkozókkal, képzőművészeti kiállításokkal tisztelgünk a magyar líra előtt. Országszerte rendezett programokon klasszikus és kortárs költők versei szerepelnek. Főként diákok készülődnek nagy lelkesedéssel ezekre a rendezvényekre. Mi, lapunk jelen számában szereplő költeményekkel emlékezünk és emlékeztetünk április 11-ére.

Április 11. – 170 évvel ezelőtt 1842. április 11-én hunyt el Kőrösi Csoma Sándor nyelvtudós, könyvtáros, a tibetológia megalapítója, a Tibeti-Angol szótár megalkotója, az egyik legnagyobb magyar tudós és utazó, aki 1819-ben Nagyenyedről kelt útra, azért, hogy keleten meglelje a magyarok őshazáját. Lapunk 29. oldalán emlékezünk meg a nagy tudósról.

Április 15. – 100 éve, 1912-ben ezen a napon süllyedt el a Titanic, korának legnagyobb és legbiztonságosabbnak hitt utasszállító gőzhajója. A hajót a Harland and Wolff hajógyárban építették az észak-írországi Belfastban, és elsüllyedhetetlennek hitték. Az Egyesült Államokba, New York Citybe tartó hajó 1912. április 14-én, vasárnap 23.40-kor jéghegynek ütközött, és április 15-én, hétfőn 2.20-kor, az ütközés után alig több mint két és fél órával kettétörve elsüllyedt. A mentőcsónakok nagyjából az utasok felét tudták kimenteni mert a csónakok nagy részét félig üresen engedték le, mert egyetlen tiszt sem tudta, hogy a mentőcsónakok teljes terheléssel is üzemelhetnek. Ha ezt tudták volna, akkor még 472 ember szabadulhatott volna meg, így mintegy 1500 ember veszett oda.

(Folytatás a 30. oldalon.)

Tartalom

KALENDÁRIUM – Április	2.
BIBLIAI GONDOLATOK Éjjel <i>(Iványi Gábor)</i>	4.
PUBLICISZTIKA A zsidó családi otthonok jelképei	5.
HÍRMOZAIK A KÖZELMÚLT ESEMÉNYEIBŐL Lélekerősítő, támogató kommentárok <i>(Iványi Margit-Kerecsényi Zoltán)</i> „Nem engedhetjük elveszni a szabadságot...” <i>(K. Z.)</i>	6. 7.
ÜNNEPVÁRÓ Együtt tehetünk legtöbbet az előítéletek ellen <i>Interjú Ilon Morral, Izrael magyarországinagykövetével (Kerecsényi Zoltán)</i>	8.
HAGYOMÁNYAINK-ÜNNEPEINK Legyen végre béke az Olajfák hegyén <i>Interjú Simon Szegáli izraeli idegenvezetővel (Schlesinger Hanna)</i>	10.
KÖLYÖKSAROK Tudod-e, miért a nyuszi hozza a húsvéti tojást? <i>(Bereczky Géza)</i>	14.
EGYHÁZTÖRTÉNET Aranyszájú Szent János és a kereszténység világvallássá válása <i>(Vattamány Gyula)</i> Bűn és kegyelem <i>(Hubai Péter)</i>	15. 16.
OLVASNI JÓ! Arthur von Bergen önéletrajza <i>(Iványi Tiborné ford.)</i>	18.
KÖSZÖNTŐ Olimpiai bajnok és az emberség bajnoka <i>Szubjektív köszöntő Székely Éva 85. születésnapjára (gigi)</i>	20.
ÉLETEK-PÉLDÁK Minden ember egyenlőnek lett teremtve <i>Martin Luther King legtöbb álma megvalósult (Szeredai Éva)</i>	21.
AZ EGYHÁZTÖRTÉNELEM NŐALAKJAI A lélek nyelvét érteni jó – 1. <i>(Szabó Ildikó interjúja Antalfi Gizellával)</i>	22.
ISTENTISZTELETI REND – Április	23.
EGYPERCES ÁHITAT MINDENNAPRA <i>(ig)</i>	24.
BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN Krisztusunk feláldoztatott <i>(Göncz Zoltán)</i>	27.
ÉVFORDULÓK Örkény István 100 éves lenne, ha élne <i>(Haskó László)</i> 170 éve hunyt el Kőrösi Csoma Sándor <i>(B.G.)</i> 150 éve született Beke Manó <i>(K.Z.)</i>	28. 29. 29.
HÚSVÉTI SUGARAK <i>(Czövek Olivérmé)</i>	31.
ÜNNEPI MENÜK <i>(gigi)</i>	32.

IMPRESSZUM

Kiadja a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség * H-1086 Budapest, Dankó u. 11. * Telefon/fax. (06-1) 5770515/577-0514 * e-mail: metegyhaz@wjlf.hu * www.metegyhaz.hu * ISSN1216 7223 * Technikai számunk:0444 * Bankszámlaszám:OTP Bank Rt.: 11708001-20520380 * Készíti a szerkesztőbizottság * Felelős szerkesztő: Gyarmati-Szabó Éva * Felelős kiadó: Iványi Gábor * Éves előfizetési díj: 960 Ft * Egyes példányszám ára 80 Ft * Megrendelhető a kiadótól és a MET lelkészi hivatalban.

**BIBLIAI
GONDOLATOK**

Éjjel

„Az Úr tiszteletére rendelt éjszaka ez...”

2 Móz 12,42

„...*vala pedig éjszaka.*”

János 13,30

Az úgynevezett keresztény húsvét megértéséhez az Egyiptomból való szabadulás éjjeléig kell visszalapoznunk a Bibliában. Ezt a történetet mondja el zsidó testvéreink Haggadája (elbeszélés) a Pészach (elkerülés, örökös) rendjéről, azaz a Széderről. Ilyenkor minden tettnek, asztali részletnek, ételnek külön üzenete van, és az egész este egy sajátos „rend”-ben kell, hogy folyjék.

A vacsora természetesen nemcsak a sajátos ételekből összeállított asztali közösségből áll, hanem a családfőnek kényelmesen elhelyezkedve alaposan el kell mondania, hogy mi is történt azon a bizonyos éjszakán. A történet egyik fontos eleme az „éjjel”, amivel kapcsolatban a Haggadában van is egy mondóka, mely így kezdődik: „Temérdek csodát míveltél éjjel”. Éjjel intette meg Isten Izrael hajdani ellenségeit, éjjel birkózott az angyallal Jákob, éjjel kiált az őriző, hogy jöjjön a reggel, s a mondóka végén mi is így fohászunk: „*Hozd el az időt, amikor nem lesz nappal és nem lesz éjjel,/Ó magasságos, hirdesd, hogy Tied a nappal és Tied az éjjel,/Állíts öröket városodnak egész nap és egész éjjel,/Ragyogtass nappali fényt, ha sötét az éjjel,/Így lesz éjféltejben.*”

Igen, az éjjel, ami a csapások közül is az egyik leggyötrelmesebb megpróbáltatás volt, amikor az utolsó rettenetet, az elsőszülöttek halálát megelőzően három

napon át tartott az éjszaka. Ezt követte a tizedik csapás, amikor az áldozati bárány vérével meg kellett kenni az ajtó szemöldökfáját és oszlopaikat, hogy a halál angyala elkerülje az izraeliták házait. Ezért nevezzük „elkerülés éjszakájának” is ezt az alkalmat. Maga a kivonulás is ezen az éjszakán ment végbe. Jelentős fordulatok történnek az éjszakában, küzd a sötétség a fényvel, a levegőbeli hatalmasságok dacolnak Isten akaratával, de mindig világosság kerekedik felül. Reggelre Izrael fiai – tegnap éjjel még rabszolgák, hajnalra immár szabadok – új életük első útszakaszát járják.

Mikor Jézus asztalhoz ült a tanítványaival, mert „kívánván kívánta” a húsvéti bárány elfogyasztását, akkor is éppen Peszachra készültek. Ilyenkor mindenki négy pohárka bort is fogyasztott (lehetett vízzel is hígítani) és a vacsora során a harmadik kehelynél (a bárányhús elfogyasztása után) mondtak áldást a vacsorára (azért mondja Pál apostol 1 Kor. 10,16-ban erről, hogy a „hálaadásnak pohara, melyet megáldunk”). Ehhez a pohárhoz kapcsolta Jézus azt az üzenetet, hogy az ő vére, amely kiontatik, az új szövetség vére. Áldozati bárány vér és éjszaka kihagyhatatlan fogalmak a Pészach-húsvét gondolatköréből. Valakinek áldozatot kellett és kell hoznia azért, hogy szabadok legyünk. Igen, „ő Istennek ama Báránya”. De ezen az éjszakán nemcsak az örökösre, elkerülésre, áldozatra, szabadulásra emlékeztek Jézus tanítványai, hanem ekkor történt az árulás is, amely Júdás rejtett hitetlenségének és szembenállásának a lelepleződése is lett, hiszen a bemártott falat elfogyasztása után, s a lábmosást követően, melyben ő is részesült, végleg megszállta a szívét a Sátán, és elment, hogy feladja Mesterét. „Vala pedig éjszaka” állapítja meg János, s nem csupán arra utal, hogy órákkal túl voltak a naplementén, hanem lelki-szellemi értelemben érzékeli a sötétséget, amely majd a következő nap délelőtt három órára ismét birtokba veszi a világot, amikor Jézus a világ bűneit viszi testében a keresztre, és ott engesztelő áldozattá lesz. „De nem lesz mindig sötét ott, ahol most szorongatás van” idézzük Ézsaiás (9,1) csodálatos szavait. Akik vele voltunk az elkerülés éjszakáján, legyünk vele húsvét csodálatos reggelének ragyogásában is.

Iványi Gábor

A zsidó családi otthon jelképei

Ha belépünk egy hagyományos zsidó otthonba, már közvetlenül a bejáratnál szemünkbe ötlük az ajtófélfára szegezett kis doboz, a *mezuzá*, amelyben pergamenre (kis bőrtekerésre) írt bibliai szöveget helyeznek el. A héber szentírási idézet a legfőbb zsidó imádság, a „Halljad Izrael” szövegét tartalmazza.

A *mezuzá* felszögezésével a hívő zsidó egyrészt az otthona védelmét kéri Istentől, másrészt őseinek az egyiptomi tizedik csapástól való megmenekülésére emlékezik. A Biblia szerint ugyanis, miközben „az elsőszülöttek halála” – a kivonulást megelőző éjszakán – egészen Egyiptomot sújtotta, a zsidók házait elkerülte.

A *mezuzá* külső lapjára három héber betűt írnak, amelynek olvasata: *Sadáj*, és a Mindenható Istenre utal. A vallásos zsidó valahányszor belép otthonába, megcsókolja a *mezuzát*, így ad hálát az Örökkévalónak, amiért őt hazavezérelte, és otthonát megőrizte. Ha útra kel, szintén tisztelettel adózik istennek, segítségét remélve távolléte alatt. Minden ilyen alkalommal egy héber zsoltárverset szokás mondani, amelynek fordítása: „Az Örökkévaló az én őrizőm, az Örökkévaló az én megmentőm, jobb kezem felől.”

A kóser háztartás eszközei:

A vallásos zsidó otthon fontos tartozékai a kóser háztartás eszközei, amelyeket a konyhában láthatunk. Miután a tejes és húsos (zsíros) ételeket szigorúan külön kell választani, legalább két főző- és étkészletet, két mosogatót és külön konyharuhákat, abroszokat tartanak. A tejes konyharuha általában kék, a húsosé pedig piros. Az ősi keleti szimbólumrendszerben ugyanis a kék a tej, a vörös pedig a hús és a (különben vallásilag tiltott) vér szimbóluma.

A zsidó ünnepek dísz tárgyai:

A lakás belsejében található dísz tárgyak többnyire a zsidó ünnepekhez, az ünnepi szertartásokhoz kötődnek. Miután a mindennapi imák jórezését ugyancsak odahaza mondják el, mindig tudni kell, melyik a lakás keleti fala (héberül *mizráh*), hiszen a főimádságot állva, kelet (Jeruzsálem) felé fordulva kell elmondani. Azért gyakran láthatunk a zsidó lakások falán díszes, olykor kézzel rajzolt, úgynevezett *mizráhtáblát* vagy „*mizráh*” feliratú díszes tányért. A tábla egyúttal kiemelkedő jelkép is: a hagyomány szerint minden hívő számára fontos, hogy (a szó szoros értelmében) orientálódni tudjon a maga világában, hogy lelki értelemben maga előtt lássa Jeruzsálemet, s hogy mindig megtalálja a helyes irányt. Péntek este például – egy régi tanítás szerint – azért szokás halat enni, mert a hal nyitott szemmel úszik a vízben, s nekünk is nyitott szemmel kell élni a világban.

A legnagyobb és leggyakrabban ismétlődő zsidó ünnep a szombat, amelynek előkészületeiben a család minden tagja részt vesz. Az asszony gyűjtja meg hagyományosan a gyertyákat (általában kettőt), mert az ünnep fénye az ő munkájától függ. Ezért a kettős gyertyatartó szimbólumként a nő szerepét jelképezi a családban, nem véletlen, hogy ezt a jelképet gyakorta láthatjuk viszont női sírköveken és különféle családi textíliákon.

(Raj Tamás: Zsidó eszmék és jelképek / A zsidóság hitvilága és közgondolkodásának filozófiája – Saxum Kiadó, 'Az égre néző ember' sorozat, 2002. alapján)

HÍRMOZAIK
A KÖZELMÚLT ESEMÉNYEIBŐL

Lélekerősítő, támogató kommentárok

Válogatás a MET és az Oltalom Karitatív Egyesület Facebook-oldalain lévő hírek hozzászólásaiból

Amikor nehézségek, gondok gyötörnek bennünket, ez a (fájdalom és szomorúság mellett) különleges alkalma lehet az Istennel való találkozásnak, és lehetőség annak megtapasztalására, amit így fogalmaz meg a Szentírás: *Minden időben szeret, aki igaz barát, és testvérül születik a nyomorúság idejére.*” (Példabeszédek 17, 17) Bizonyára van erre példa személyes életünkben, de nincsen másképpen egyházunk történetében sem. A 70-es évekhez hasonlóan (mikor az akkori államvezetés és a Metodista Egyház, ill. több vallási közösség részéről elutasításban, fenyegetésben, megvetésben volt részünk), jelenleg is sok ismerős és ismeretlen, hívő (kis- vagy nagyegyházi), nem-hívő személy biztosít bennünket támogatásáról. Köszönjük a bátorító szavakat, üzeneteket. Ezekből idézünk néhány részletet:

„Tisztelt MET! Én ugyan nem ennek a felekezetnek vagyok híve (sőt, tulajdonképpen egyiknek sem), de úgy gondolom, a jelen helyzetben adóm egy százalékával feltétlenül az Önök Közösségét kell támogatni. Őszintén remélem, hogy sok elvbarátom gondolkodik hasonlóképpen.” H. A.

„Mélyen elszomorít, hogy ezt a törvényt elfogadták. Továbbra is imádkozom értetek, és hiszem, hogy Isten valahogyan ezt is a javatokra fordítja.” F. K. tanár, USA

„Budapesten járva találkoztam Iványi Gáborral. Mikor a hajléktalanokról beszélgettünk, megkérdezte, nálunk mi újság ezen a területen? Azt vágtam rá hirtelen: minden rendben. A jelenlegi, francia és más nemzetiségű hajléktalanokról szóló kiállításomat neki ajánlom, aki mindig a szegények, elesettek pártját fogja... Magyarországi utamról is összeállítottam egy fotóriportot, ezt (hogy támogassalak benneteket) több mint 500 újságírónak juttattam el. Szeretnék benneteket ilyen módon is támogatni.” S. L. fotóriporter, Franciaország

„Szeretném újság cikkemben a hollandiai keresztényeket tájékoztatni a Magyarországon történekről. Kérem, minél több anyagot küldjenek el a címemre!” E. V. újságíró, Hollandia

„Fontos, hogy ez a cikk*, az értelmezés megjelent, de előbb is lehetett volna egy ilyen értékelés, még ha nem

is a TV-beli elmondottakra megy a válasz. Én nagyon várom, hogy a hírek is megszólaljanak; és a roma közösségek is, akik nagyon is jól ismerik hosszú évek óta a MET munkáját. Nekem nem probléma az, hogy Iványi Gábor politizál, van elég tudása, ereje, kondija, hogy a két munkát a hitéletit és karitatívot, és a politizálást el tudja végezni. Keveset alszik...” SZ. G., Budapest (* ”A MET- , illetve az Iványi Gábor-ügyhöz” - című cikk, Népszava, 2012. február 19.)

” A MET is a metodista hitvallás, azaz John Wesley 18. századi angol prédikátor tanításai szerint él keresztény életet, csak amióta a magyarországi metodista egyház kettészakadt (talán az 1970-es években), kellett új név az egyik felüknek, s ez lett a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség. A név szépen kifejezi hitvallásuk lényegét – és a kezdőbetűket összeolvasva mégiscsak emlékeztet az eredeti szóra: METodista. A hivatalos állami nyelvhasználat szerint bár nem ők a metodisták – de ők is metodisták. Am az egyházi lét privilégiumát nem kapták vissza, összes ismert karitatív munkájuk ellérére sem (hajléktalan-ellátás, szegény gyerekek iskoláztatása, Wesley János Főiskola). E. B., Budapest

Iványi Gáborral és a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség munkatársaival együtt dolgozhattunk az elmúlt 20 év során. Tanúsíthatjuk, hogy valóban metodisták. Sőt, úgy ismerjük őket, mint akik kitartó szolgálói Istennek, és a keresztény méltóság emberei.”

Bruce és Kay Kline, USA

„Ez az egész egyházi törvénymódosítgatás tragikomikus. Mikor lesz kiegészítő paragrafus az inkvizíció felállítására? Aki nem valamely bevett felekezet tagja, azt az inkvizítorok megdolgozzák... ebből lesz az interaktív történelem... ha egy bevett felekezet tagja egy el nem ismert felekezet intézményében dolgozik azzal mi fog történni?? Kiátkozzák?? Döbbenetes. Én Nem vagyok a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség tagja, csak dolgozója, de azt látom, hogy keresztényen az összes intézménye, a legszegényebbekhez hajol le, rajtuk próbál segíteni. Ha ez nem evangéliumi, akkor semmi nem az ebben az országban.” SZ. T., Budapest

Összeállította: Iványi Margit és Kerecsényi Zoltán

„Nem engedhetjük elveszni a szabadságot...”

A címben szereplő mondat II. Erzsébet brit uralkodótól származik, amely az 1993-as magyarországi látogatásakor a Göncz Árpád köztársasági elnök által számára adott díszvacsorán hangzott el. II. Erzsébet akkor elárulta, már régen szeretett volna Magyarországra jönni, mert nagyanyja gyakran mesélt neki a királyi családot idekötő kapcsolatról.

Kevesen tudják, hogy az erdélyi gróf Rhédey László szépséges leánya, Claudia a mai angol királynő szép-anya. A magyar Rhédey grófok közül a legnevezetesebb Rhédey Ferenc volt, akit a szultán Rákóczi György bukása után Erdély fejedelmi székébe ültetett. De neki férfiágon nem maradtak leszármazottai, s a család oldalágon folytatódott tovább. A család egy része Erdélyben maradt, míg a másik Magyarországra költözött. Az Erdélyben maradt ágából származott Mary királyné nagyanyja. Ez ág alapítója V. János volt, aki 1687 táján élt Bethlen Gábor udvarában. Két unokája: Pál és Ádám Rákóczi hadvezérei voltak. A szatmári béke után a Rhédeyek visszavonultak Erdélybe. Tábornoka lett a nemes testőrségnek, és Mária Terézia 1767-ben saját kezű levélben köszönte meg neki hősi szolgálatait. Bécsben halt meg 1768-ban. II. Rhédey Lajos a magyarországi ágából származott. Mint minden őse, ő is katona volt. I. Ferenc császár 1808-ban kamarási rangra emelte és birodalmi gróffá tette, ezen felül pedig Bihar megye kormányzójává is. Rhédey Lajos a napóleoni időkben saját költségére egy egész ezredet állított, Nagyvárad városának pedig sok adománnyal kedveskedett. Ezek közül máig is fennáll a szép Rhédey-kert. A gróf nagy pártfogója volt a tudománynak és művészetnek. A grófné halálakor Csokonaival íratta meg a búcsúztató verset, melyet az akkor már beteges költő maga szavalt el, s nemsokára meghalt. Ez a lélek halhatatlanságáról szóló, mély szellemű nekrológ irodalmunknak máig is egyik legkitűnőbb filozófiai költeménye. Gróf Rhédey Lajos 1831-ben, Budapesten halt meg 71 éves korában.

Mary királyné édesanyjának nagyatyja, XIII. Rhédey László nem vállalt nyilvános szereplést. Kolozsvárt, Bécsben, de főleg Erdőszentgyörgyön lakott, gyönyörű park közepette emelkedő kastélyában. Feltűnően szép ember volt. Felesége, született Inczédi bárónő. Egyetlen leányuk, Claudia grófkisasszony országszerte ismert volt szépségénél, bájánál és nemes lelkiségénél fogva. Úgy az udvar, mint a főnemesség köreiből rendkívül kedvelték. Egy udvari bálon ismerkedett meg vele Sándor württembergi herceg, aki megkérte és elnyerte kezét. A házasságból született fiú, Ferenc, a Teck hercegi címet kapta s Angliába költözött.

Isten kegyelméből Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága és más birtokok és területek királynője, a nemzetközösség feje és a hit védelmezője – idén 2012. február 6-án – hatvan éve viseli a fenti címeket. Április 21-én pedig betölti 86. életévét.

Erzsébet királynő a nyugati világ legidősebb és leghosszabb ideje regnáló uralkodója, és az európai történelem legrégebbi, ma is létező monarchiájának élén áll. A brit uralkodó az összesen 54 tagállamot számláló, zömmel az egykori brit gyarmatokból álló, önkéntes szerveződésű Nemzetközösség országai közül – az Egyesült Királyság mellett – tizenötnek szintén az alkotmányosan elismert államfője, köztük olyan parányoknak, mint Tuvalu, és olyan földrésznyi országoknak, mint Kanada és Ausztrália.

Államfői képességeiről, globális diplomáciai szerepéről és diszkréciójáról mindenki csak felsőfokú jelzőkkel beszél.

1993. május 4-7 között látogatott Magyarországra II. Erzsébet és férje, Fülöp edinburghi herceg. A hivatalos találkozókra kívül II. Erzsébet beszédet mondott a magyar törvényhozás előtt, felkereste a Magyar Tudományos Akadémiát, a Magyar Nemzeti Múzeumot, és egyebek között ellátogatott a Dankó utcába, az Oltalom Karitatív Egyesület székházába is, ahol *Iványi Tibor* és *Iványi Gábor* kalauzolta végig őfelségét az intézményen.

Iványi Gábor elnök dolgozószobájának falán ma is ott függ II. Erzsébet brit királynő dedikált portréja látogatásának emlékeként.

God Save the Queen – Isten, óvd a királynőt! Az angol himnusz szállóigévé vált mondatával köszöntjük II. Erzsébetet közelgő születésnapján az ezeréves - Európa legrégebbi királyságának második leghosszabb ideje regnáló koronás főjét!

Összeállította: Kerecsényi Zoltán

Fotó: Szűcs László

ÜNNEPVÁRÓ

Együtt tehetünk legtöbbet az előítéletek ellen

Interjú Ilan Morral, Izrael magyarországi nagykövetével Pészach alkalmából

A zsidó húsvét, a Pészach vagy más néven „a kovásztalan kenyér ünnepe” ószövetségi hagyomány, melyről az Egyiptomból való kivonulás első zarándokai emlékeztek meg, amikor Isten tíz csapása során a Halál Angyala megölte az egyiptomiak elsőszülöttét, de megőrizte a zsidó otthonokat. A Pészach neve a héber „elkerülés” szóból származik. Milyen üzenete van az „elkerülés ünnepének” a zsidók, illetve a keresztények számára? – kérdezem Ilan Mort, Izrael Állam magyarországi nagykövetét az ünnepre készülődés alkalmából.

– A Pészach legfőbb üzenete az emberek felszabadítása a rabszolgaságból. Izrael népe évszázadokon át volt az egyiptomi fáraók szolgája. Ez nemcsak testi szolgágot jelentett. A fáraók célja nem csak Izrael népének fizikai, de lelki rabszolgasorba tiprása is volt; Izrael nemzeti és etnikai identitásának és egységének teljes elnyomása. Az volt a cél, hogy Izrael népének lelkét és zsidó érzelmeit teljesen kiirtsák. A felszabadítás nemcsak a test, hanem a lélek felszabadítása is volt. Hiszem, hogy ma egy nagyon fontos leckét kell megtanulnunk ebből a felszabadításból. Együtt kell küzdenünk, hogy a lelkeket megszabadítsuk az előítéletektől, kliséktől, melyek az indokolatlan gyűlölet és szélsőséges nézetek alapjai. Együtt kell harcolnunk a rasszizmus minden megnyilvánulása ellen.

Szembe kell szállnunk azokkal az erőkkel, melyek az intolerancia és a másság gyűlöletére támaszkodnak. Úgy hiszem, a szabadság ünnepe ez a legfőbb üzenete.

– *A zsidó húsvét egy olyan ünnep, mely aktív előkészületeket kíván nem csak az ünnep idején, hanem*

már jó néhány héttel előtte is. Az ünnep meghagyja, hogy résztvevői ne egyenek kovászos kenyeret, sőt, ne is legyen a birtokukban semmi, amiben kovász van, időben szabaduljanak meg ezektől. Nagykövet úr hogyan készül erre az ünnepre?

– Tudja, néhányan épp a Pészach előkészületeinek folyamatára panaszkodnak. Arra, hogy már hetekkel az ünnep előtt készen kell állni, ki kell takarítani a házat. De szerintem ez egy kiváló lehetőség a rendrakásra. Ebben a kaotikus, modern életben alig van időnk arra, hogy rendesen kitakarítsuk a házunkat, az életünket. Az év során ritkán találunk időt arra, hogy leüljünk, átnézzük a dolgainkat, és megszabaduljunk mindattól, amit nem használunk, amire nincs szükségünk. Ezért hála Istennek a Pészachért. Nincs más lehetőség, le kell ülnünk, és ki kell takarítanunk. Ez az az idő, amikor alapos rendet tehetünk magunk körül és magunkban. Mert nemcsak házunk, de elménk kitakarítására is gondolok, hogy megszabaduljunk mindattól, ami az utunkba áll, hogy újat kezdhessünk. Ahogy a természet újjáéled ebben a tavaszi időszakban, nekünk is újjá kell élesztenünk önmagunkat.

– *A magyarországi zsidókon kívül, Erdélyben a XVI. századtól jött létre a székely zsidózók, a szombatosok hitfelekezete, akik szintén megtartották a zsidók egyiptomi kivonulásának ünnepét, amelyet „pogácsás ünnepnek” neveztek, s megülték a Széder estét is. Az eseményekben gazdag, sok előkészületet igénylő szent ünnep, a Széder-est igazán különleges szertartás. Hogyan zajlik egy ilyen Széder-est, és mit jelent ez Nagykövet úr számára?*

– A Pészach legfontosabb parancsa a „Vehigadeta Lebincha” vagyis, hogy a zsidó húsvét történetét adják tovább a következő generációknak, a történetet, melyben Izrael népe felszabadult a rabszolgaság alól. A Széder segít nekünk megtartani ezt a parancsot. A Széder alatt a Haggadából, a hagyományos Szédert elbeszélő könyvből olvasunk fel, mely elmondja, mi történt Izrael népével Egyiptomban, és mi vezetett ahhoz, hogy felszabadultak a rabszolgaság alól. Érdekes, hogy zsidó húsvétkor, különösen a Széder során komoly szerepet kapnak a gyerekek. Ők az est „sztárjai”. Vannak speciális énekek, melyek nekik szólnak, és kérdések,

melyeket nekik kell feltenniük. Úgy hisszük, a Széder megtanítja nekünk, hogyan adjuk tovább őseink örökségét és hagyományainkat a következő generációnak. Ezen felül a Széder a legnagyobb családi összejövetel az év során. Hasonló ahhoz, amilyen a karácsony Magyarországon. A család összegyűlik, beszélünk, pihe-nünk, együtt vagyunk. Remek lehetőség a család azon tagjaival is találkozni ilyenkor, akiket az év során nincs alkalmunk látni.

– „**Jövőre Jeruzsálemben**” – *mondja Eszter üdvözlete. A szétszórt zsidó közösség már évezredek óta köszönti így egymást. Mit jelent ez a mai zsidóknak, és különösen Nagykövet úrnak?*

– Ahogy ön is említette, a zsidók évezredek óta várják, remélik, sóvárogják a napot, melyen visszatérhet-

nek Jeruzsálembé, hogy betöltsék Isten ígérését – a Hatikva, himnuszunk szavaival élve, szabad nemzetként lenni a hazában, Sion és Jeruzsálem földjén. Hála Istennek, ma Izrael népének saját országa van, Jeruzsálemben pedig együtt élnek nemzetek és vallások. De az a mondás vagy üdvözlés, hogy „Jövőre Jeruzsálemben” többet is jelent. Ez egy ima is egyben a szebb jövőért. Egy vágy kifejezése a béke és jólét után az egész emberiség számára. Istentől kérjük, hogy hozza el azt a napot, amikor békében élünk majd egymással, és tiszteljük egymás hitét.

– **Köszönöm az interjút, és az Élet és Világosság olvasói, valamint munkatársai nevében Boldog Pészachot kívánok Nagykövet Úrnak!**

Kerecsényi Zoltán

Pészach és a Széder-est

Az Egyiptomból való megszabadulás és kivonulás ünnepe. Nyolc naptól áll. Első és utolsó két-két napja a főünnep, a többi félünnep. A szó jelentése: „elkerülés”, mivel a kivonulás előtt az Egyiptomra bocsátott csapások a zsidókat elkerülték. Pészach idején csak kovásztalan kenyeret – maceszt – szabad fogyasztani. Ez arra emlékeztet, hogy a kivonuláskor a zsidók olyan gyorsan hagyták el Egyiptomot, hogy a készülő kenyerek megkelesésére sem volt idő. A zsidó otthonból már Pészach előtt el kell távolítani a kovászos dolgokat, a hómecot. A család kitakarítja a lakást. A lisztet, a gabonával és kovással készült ételeket egy külön helyiségbe gyűjti, majd azt lezárja. Az elkülönített dolgokat ezután papíron, szimbolikusan el kell adni, hogy Pészach alatt ne legyen a család birtokában semmilyen kovászos étel. Az ünnep elmúltával az „eladott” dolgokat „visszavásárolják”. A Pészachot köszöntő estét Széder-estének nevezzük. A széder jelentése „rend”. Ez arra utal, hogy a házigazda, a családfő meghatározott rendben teszi azt, ami az este és az ünnep fő célja: elmeséli gyermekeinek az egyiptomi rabságból való megszabadulás történetét.

(Forrás: Flódnai)

Marc Chagall: Pészach – hozzák a maceszt

HAGYOMÁNYAINK – ÜNNEPEINK

Legyen végre béke az Olajfák hegyén

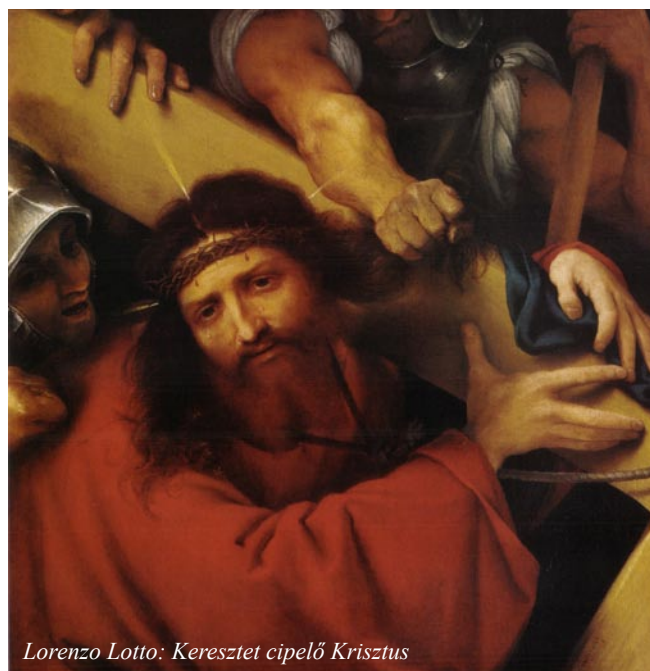
Peszach és húsvét nyomdokában egy izraeli idegenvezető szemével

Simon Szegáli idegenvezető több évtizede vezet utazókat a Szentföldön, ahová tavasszal, húsvét tájékán a világ minden tájáról érkeznek zarándokok, hogy végigjárják Jézus utolsó útját. Kíváncsian kérdezem:

– Létezik zsidó zarándoklat is, amelyben az érdeklődők az egyiptomi kivonulás útját követik nyomon, Egyiptomtól Izraelig, így emlékezvén meg a Peszachról?

– Ez meglehetősen nehéz lenne – mondja mosolyogva Simon –, különösen, ha azt nézzük, hogyan tudnánk reprodukálni az utasok számára egyes csodaszámbe menő eseményeket. Például amikor a tenger megnyílt a zsidók előtt, hogy utánuk maga alá temesse a harcocsikon érkező egyiptomi sereget. Egyébként, létezik alternatíva arra nézve, hogy ez a csoda hol következhetett be: Talán nem a Vörös tenger, hanem a Sináj fölött, a Földközi tenger homokdűnéje volt a helyszín, ahol a menekülő héberek átkeltek, és ahol az egyiptomiak harci szekerei elakadtak. Így lehették hullámsírban halálukat a minket üldözők.

– Milyen archeológiai nyomai maradtak a zsidók kivonulásának Egyiptomból?

Lorenzo Lotto: Keresztet cipelő Krisztus

– Az Egyiptomból való kivonulásról semmiféle konkrét nyom nem lelhető fel, de a zsidók otlétéről annál több. Már ős-Egyiptom idejében, vagyis a bibliai királyság idejében létezett Felső-Egyiptomban, Asszuán környékén zsidó katonai település, melynek férfi lakossága az egyiptomi hadseregben szolgált. A házak maradványai a mai napig megtalálhatóak és a zsinagóga is áll Asszuán egyik szigetén. Ezen kívül megtalálták annak a két városnak a romjait, amelyeket a zsidók építettek és a peszachi olvasmányban, a Haggadában (felbeszélésben) is megtalálhatók. A nevük Pitom és Ramszesz. A kivonulással kapcsolatban nagy jelentőségű az összes monoteista vallás számára a Mózes-hegy a Sináj-félszigeten, ahol Mózes megkapta a Kőtáblákat, a Tízparancsolattal. A Mózes-hegy alatt egy VI. századbeli kolostor áll, melyet Justinianus császár építtetett, és Santa Katarina névre hallgat. Állítólag ez a világ legöregebb, mai napig lakott kolostora. Felbecsülhetetlen értékű könyvtárral rendelkezik. Itt lelték fel az egyik legrégebbi Bibliát. Érdekességként említem, hogy itt őrzik a valaha ott élt szerzetesek csontvázait. Egyiptomban, a későbbiekben is éltek zsidók. Második Ptolemaios (ie. 308. február 10. – ie. 246. január 28-ig) idejében védelmet élveztek. Erre az időre tehető a Tóranak (Mózes Öt Könyvének) az első idegen nyelvre való fordítása. Ekkor fordították le az Alexandriában élő zsidók a Tóra szövegét héberről görögre. Hetven zsidó készítette a fordítást külön szobákban, közöttük minden kapcsolat nélkül. Érdekessége, hogy az elkészült szöveg, mind a hetven fordításban majdnem szóról szóra azonos volt. Ezt a fordítást hívják Septu Agentának (A hetven fordítása), amely ezen a területen etalon.

– Ha nem is létezik zsidó zarándoklat a szó hagyományos értelmében, léteznek olyan szent helyeik, amelyeket imádkozás céljából felkeresnek?

– Igen, noha a valódi szent hely igen kevés. Jeruzsálemben a Siratófalon és Dávid sírján kívül nincs is más szent hely számunkra. A pátriárkák sírjai Hebronban vagy Ráchel sírja Betlehembben inkább történelmi, mint szent helyeknek számítanak, bár a vallásos zsidók rendszeresen járnak azokhoz is imádkozni. Mi, zsidók, nem járunk zarándok utakra. Számunkra az ünnepi megem-

lékezés olyan, mintha annak története velünk, személyesen történt volna. Amikor Széder este felolvassuk és meséljük gyermekeinknek az egyiptomi rabszolgaságból való szabadulásunkat (ie. 1300-1500 körül), a „Beszélj el fiadnak” bibliai parancsa is teljesül, és egyúttal szóban, gondolatban és érzelmekben személyesen is végigjárjuk ezt az utat, mintha velünk történt volna, mindaz, melyről ez az ünnep szól. Ilyenkor a „széder”, a „rend” határozza meg étkezésünket is.

– **Tudom, hogy a szédertálon minden ételnek szimbolikus jelentése van, említene néhány példát?**

– Egyebek között a *Zroa*, az égetett csirkenyak a Jeruzsálemi Szentélyben való peszachi áldozatra utal, míg a sós víz a könnyeinket jelképezi, a *Máror-ral*, (keserűgyökér) tormával a rabszolgasors keserűségére emlékezünk. A *Chároszet*, azaz a „malter reszelt alma, körte, dió és vörösbor keveréke, amelybe a szimbólumokat őrző ételeket mártjuk, hogymegédesítsük őket. A szédertál kelléke természetesen a *három smure* (kézzel süttött) *macesz* is, a kovásztalan kenyér, mely emlékeztet arra, hogy menekülésünk közben nem volt alkalmunk kovásztól megkelt és megsüttött kenyeret ennünk.

– **Lényegében a Széder-esti szertartás utazás a zsidó múltba, és mint ilyet, akár valamiféle spirituális zárándoklatnak is felfoghatjuk...**

– ...melyet minden Peszachkor végigjárnak a zsidó családok, függetlenül attól, hogy vallásosak-e vagy sem. Így őrizzük a tradíciót évezredek óta. A Peszach az átlépés (elkerülés) ünnepe (pészach= átlépés-elkerülés). Az Egyiptomot sújtó bibliai tíz csapás közül az utolsó az volt, amikor az elsőszülöttekre leszállt a halál angyala. De az angyal átlépte-elkerülte a zsidók házát, amelynek ajtaja egy éppen akkor levágott bárány vérével volt bekenve. Innen ered az áldozati bárány fogalma. Itt, a két vallás összefonódásaként nem hagyhatjuk említés nélkül a keresztényi felfogást, miszerint Jézus Isten bárányaként áldozta fel magát, megváltva az emberiséget. Többek közt így kapcsolódik egymáshoz Peszach és húsvét ünnepe. Ennek különleges eseménye például a Jézus és a tanítványai által elfogyasztott utolsó vacsora, ami Széder esti vacsora volt, amelynek színhelye a Dávid király sírja felett található Coenaculum (Étkezőterem).

– **Jeruzsálemben a leginkább szembeűnő a zsidó és keresztény vallás történelmi összefonódása, illetve a három monoteista vallás jelenléte. Ezt a mai turista is láthatja izraeli útja során. A bazár forgatagában ugyanúgy fellelhető a siető apáca, a Síratófalhoz igyekvő kaftános zsidó, mint a hithű muzulmán. Melyek azok a helyek, amelyeket a zárándokcsoportok látogatnak ilyenkor, húsvét idején?**

– A zárándokutak során Jézus nyomát követjük, az Olajfák hegyétől a Getsemáni kerten át, végig a Via

Dolorosán, a Fájdalom útján, Jézus keresztútján át. Természetesen Jeruzsálemen kívül a többi érintett várost is meglátogatjuk, de az ünnep miatt az alábbiakat emelném ki: A 830 méter magas Olajfák hegye, mely a Kidron völgyön túl fekszik Jeruzsálemtől keletre, a keresztény vallásban sok fontos esemény színhelye. A Getsemáni kert, mely Jézus egyik kedvelt tartózkodási helye volt, és ahol elfogatása idején is imádkozott, a hegy alacsonyabb lejtőin fekszik. Jézus idejében valószínűsíthetően több hektáron feküdt és a több száz éves olajfákat kőfal vette körül. A Getsemáni kert Jézus utolsó tartózkodási helye volt a tanítványaival. Onnan mentek fel a már említett utolsó vacsora terméhez a Sion hegyre, majd visszatértek a Getsemáni kertbe, ahol Iskarióti Júdás elárulta Jézust. A Getsemáni kertben a mai napig áll olyan olajfa, mely Jézus tanításainak és keresztthalál-választásának tanúja lehetett.

1922-ben 17 európai nemzet elhatározta, hogy a kertben templomot épít, hálaadásként, hogy véget ért a világháború. A *Minden nemzetek templomát* az Agónia bazilikájaként is említik, mert az oltár előtt áll az agónia sziklája, ahol a hagyomány szerint Jézus elfogatása előtt utoljára imádkozott. A főoltár képét, melyet Muzsinszki Nagy Endre alkotott, a magyarok ajándékozták a templomnak. A mozaikon arany háttér előtt az imádkozó Jézus látható a jobb alsó sarokban a magyar koronás címer. A templom ablakai nem üvegből, hanem alabástromból vannak, így sejtelmes félhomály uralkodik a falakon belül. Kajafás háza, ahová Jézust viszik, a Sion hegy keleti oldalán áll a mai napig. Onnan hozzák másnap reggel Pilátus elé, az Antónia várba, mely a Via Dolorosa első stációja, ahol ma az Omarija muszlim iskola működik. Jézus idejében itt volt a római helytartóság, a Templomhegy északi oldalán álló római erődítményben. Jézust itt állították Pontius Pilátus római helytartó elé. A hagyomány szerint az udvar legmagasabb pontján Pilátus feltette a kérdést Jézusnak: „Te vagy a zsidók királya?” „Te mondom.” válaszolta Jézus. (Máté 27:11) A II. stáció a megostorozás helyszínén épült kolostor és kápolna. A kolostor udvarán balra láthatjuk az Elítélés templomát, amelynek helyén kellett Jézusnak vállára vennie a keresztet. Itt található a rómaiak által épített Ecce homo ív, az Aelia Capitolina hármaskapujának maradványa, mely nevét arról kapta, hogy a keresztény hagyomány szerint itt mutatott Pilátus Jézusra „Ecce homo!” (Íme, az ember!) Az Ecce homo ív folytatása a Sion növények zárdájában található. A zárda pincéjében a római katonák padlóba vésett vonalakkal rajzolt táblán, sebesen (ma is népszerű közel-keleti társasjáték) sorolták ki Jézus ruháit.

*Juan Gasco: Szenvető Krisztus-arc
1500 körül, Museo Episcopal de Vich*

– **A III. stációt nem említik az evangéliumok.**

– A hagyomány úgy tartja, itt esett el Jézus először a kereszt súlya alatt. Itt egy kis kápolna található, melyet lengyel katolikus katonák építettek, és amely az Örmény Apostoli Egyház tulajdona. A IV. stációnál található kápolna emlékeztet Jézus és anyja, Mária találkozására. A kápolna mögött az örmény patriciarchatus Fájdalmas Miasszonyunk Temploma áll, melynek bejárata a harmadik stáció mellett található.

– **Ami a jobb ízlésű zarándokokat kizökkenetheti a hely szelleméből, az az arab bazár sokszínű kegytárgyainak tolakodó jelenléte, mint a fogyasztói társadalom elengedhetetlen kelléke.**

– Valóban, de a turisták, ha zarándokok is, szívesen megállnak a bazárban valamilyen emléktárgyat vásárolni ott-honmaradt szeretteiknek, vagy pld. gyertyákat vásárolni, melyet később megszentelhetnek. Az V. stáció emlékeztet arra, hogy itt vette át Cirenei Simon a keresztet Jézustól, hogy tovább vigye azt a Golgotára. Itt ferences kápolna épült. A kápolna bejárata mellett levő mélyedés akkor alakult ki, amikor a kereszt súlyától elfáradt Jézus a sziklának támaszkodott. Márk, Máté, és Lukács egyaránt beszámolt erről az eseményről. A VI. stációnál találjuk a Szent Veronika-templomot, ahol a keresztény hagyomány szerint Veronika letörölte a keresztet vivő Jézus vérző, verítékes arcát. A XV. század óta ismert legenda szerint Veronika, a jámbor zsidó asszony megszánta a

kereszt terhe alatt görnyedő Jézust, és a kendőjét nyújtotta, hogy Jézus megtörölhesse vele az arcát - a kendő a legenda szerint megőrizte Jézus arcvonásait. Sok európai templomban őriznek ilyen kendőket.

A VII. stáció a régi heródesi városkapunál található a ferencesek által 1875-ben épített Igazság Kapuja kápolna, ahol Jézus újra elesett. A VIII. stáció helyére – ahol Jeruzsálem asszonyai Jézus szenvedése láttán sírva fakadtak s ahol Jézus arra kérte őket, ne őt sírassák, hanem maguk és gyermekeik sorsát, mellyel Jeruzsálem pusztulására célzott – épült a Szent Charalamposz görögkeleti kolostor. A IX. stáció helyét a kopt kolostor kapujának bal oldali oszlopa jelzi. Itt roskadt össze Jézus harmadszor a kereszt terhe alatt. Szemben találjuk a koptok templomát, ahonnan egy kis kápolnán keresztül vezető meredek lépcsőn Helena medencéjéhez érkezünk. A kopt kolostor oszlopa mellől léphetünk a Szentsír templom területére. A keresztúton felfelé a kivégzések dombjára jutunk, mely messziről koponyának nézett ki, innen latin neve: Kálvária. Héber neve, Golgota. (Calvus latinul koponya, arameusul Gulgota.) Itt találjuk a X. stációt jelző oltárt, ahol Jézust megfosztják ruháitól, valamint a XI. stációt, Jézus keresztre szegezésének helyszínét és a XII-et, ahol meghalt a kereszten. A hagyomány szerint az oltár alatti márványlap a kereszt helye. Innen látható egy üveglap mögött az ún. Ádám-kápolna, amelyet a Golgota sziklájába véstek, és amelyen látszik a repedés, amely Krisztus halálakor hasítottá ketté a sziklát. XIII. stáció: Jézus testét leveszik a keresztről és anyja ölébe fektetik

– ***A bazilika keresztények számára legszentebb része a Szent Sír, amely fölé négyszög alapú hatalmas szentélyt építettek a bejáratától balra, a kupola alatt.***

– Valóban. A XIV. stáció a kivégzések dombja mellett Jézus sziklasírja. Ez egy ősi zsidó temetőben fekszik, melynek romjai bizonyíthatóak. E fölött áll az Angyal-kápolna, mely a Szent Sír előszobája. Itt őrzik a követ, amelyet az angyal elgördített. Megkerülve a követ tartó állványt, beléphetünk a Szent Sírhez, melyet márványlap fed.

– ***Mi az álláspont a protestáns egyházak által Jézus sírjának vélt Kerti Sírral kapcsolatban?***

– A protestáns egyházak egy másik sírt vélnek Jézus sírjának, amely a mai óváros falain kívül esik, mondván, hogy zsidók nem temetkeztek várfalakon belül. Ezt a sírt úgy hívják: „Kerti Sír”. A Kerti Sírt egy Gordon nevű angol tiszt és amatőr régész fedezte fel a Szent Sír-bazilikától mintegy 500 méterre az 1883-ban, aki mindent elkövetett, hogy a görög és katolikus egyházak által tisztelt Szent Sír templomát kétségbe vonja, miután az a várfalon belül áll. Ez a domboldal abban az időben hasonlíthatott a bibliai leírások helyszínéhez,

ahol Krisztus korabeli sírhelyeket is voltak. A mai régészeti kutatások alapján azonban nem valószínű, hogy itt lenne Jézus sírja.

Amit Gordon nem tudott, hogy a mai török várfal nem azon a helyen áll, ahol a kétezer évvel ezelőtti várfal volt. A hely, ahol a Szent Sír temploma áll, Jézus idejében várfalon kívül volt. Az első évszázad közepén egy új várfalat építettek, melyet a régészek a harmadik várfalnak hívnak, és amely magába foglalta a Szent Sír templomának helyét, vagyis a zsidó temetőt. Ezt a várfalat (a harmadikat) 70-ben a rómaiak lerombolták. Tehát Jézus idejében még nem létezett, így a temető várfalon kívül esett.

– ***A katolikusok és ortodoxok által tisztelt Szent Sír és a keresztre feszítés helye régészetileg hitelesnek tekinthető?***

– A keresztény emlékeket eltüntető Hadrianus azért itt emelte a maga pogány szentélyét, hogy megszüntesse a kialakult kultuszt. A II. század első negyedében már ide zarándokoltak a keresztények. Ennek alapján valószínűsíthető, hogy itt volt Jézus sírja, mint ahogy az ásatások során fény derült a Golgota szikláján egy olyan mélyedésre melybe a keresztet állíthatták, és olyan faragott kövekre, amelyek a keresztet rögzíthették.

Mint fent említettem, látható az evangéliumban említett repedés, melyen át a legenda szerint Jézus vére Ádám, az első ember sírjára ömlött – melynek helyén kápolna áll –, tisztára mosva az első embert és annak leszármazottait.

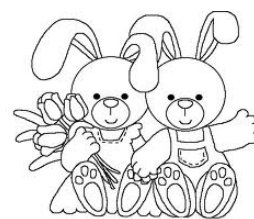
A konstantini bazilikából megmaradt és ma is látogatható Szent Ilona-kápolnához hosszú lépcsősor vezet le, s ez alatt ott az a ciszterna, amelyben a hagyomány szerint Ilona, Konstantin anyja megtalálta Krisztus keresztfjét. Ez is arra utalhat, hogy valóban itt történt a megfeszítés és a feltámadás, bár a Golgotán, lévén a kivégzések helye, nem volt lehetetlen keresztet találni. A kereszt megtalálói számára az jelentette a bizonyosságot, hogy egy haldokló meggyógyult annak érintésétől. Véleményem szerint valójában érdektelen a pontos helyszín. A fontos a hit, ami többszázezer zarándokot vonz a Szentföldre, ahol megtapasztalhatják Jézus útját, a szeretet erejét, amely összeköthet mindannyiunkat, vallásra, korra, nemre való tekintet nélkül.

– ***Mit gondol így Peszach és húsvét táján Jeruzsálem és Izrael jövőjéről?***

– Hiszem, úgy a zsidók, mint a keresztények célja egy olyan földi Jeruzsálem, amely a beteljesülést hozó Mennyei Jeruzsálem hasonmása lehet. Ehhez, reményeim szerint, a zarándokutak spirituális tapasztalatai is hozzásegítik a hozzánk látogatókat. Peszachra és húsvétra mindnyájunknak, zsidóknak és nem zsidóknak kívánom, hogy végre valóban béke legyen az Olajfák hegyén, mindannyiunk örömére!

Schlesinger Hanna

KÖLYÖKSAROK

Tudod-e, miért a nyuszi hozza a húsvéti tojást? A nagyhét népszokásai

Akereszténység felvétele előtt a németek is sok istent imádtak. Ezek egyike volt Ostara istennő, akinek a nevéből ered az Ostern, a húsvét szavuk. Ostarának, a tavasz és a termékenység istennőjének a köztudottan szapora nyúl volt a szimbóluma. Ennek az istennőnek volt egy madara, amit egy csapat gyerek előtt nyúllá változtatott, a madárból lett nyúl tojta az első tojásokat és arra kérte a gyerekeket, keressék meg azokat. Más elmélet szerint a húsvéti nyuszi egy véletlen félreértés (félrefordítás) következtében jutott tojásosztogató szerepéhez. Ez is Németországban történt, ahol egyes vidékeken húsvétkor gyöngytyúkkal és annak tojásával ajándékozták meg egymást az emberek. A gyöngytyúk német neve: Haselhuhn. Ezt a szót hozták aztán tévesen összefüggésbe a nyulat jelentő Hase szóval. Így lett tehát a gyöngytyúkból nyúl, s ezért hozza a húsvéti tojást a nyuszi. Láthatjuk tehát, hogy vannak népszokások, amelyek a kereszténység előtti korba nyúlnak vissza, de később már keresztény szimbólumok épülnek rájuk. Így van ez a húsvéti ünnepkör magyar néphagyományjaiban is.

A húsvét előtti utolsó vasárnap, a virágvasárnap, latin elnevezése szerint a palmeras. A pálma, amellyel a Jeruzsálembe bevonuló Jézust köszöntötték, a déli területeken lehetett esernyő, vagy napernyő, de kezdettől fogva védett a különféle gonosz varázslásoktól is. Nálunk, ahol nem él meg a pálma, a szentelt pálmát a szentelt barka helyettesítette – amit rontás ellen használtak eleink.

Ha a barka megfelelő helyen volt (nem a házban volt a barka helye, hanem a kertben), akkor egy szalmabábút rút banyának, egy másikat pedig szép fiatal lánynak öltöztettek. A banya vagy más néven *kisze*, esetleg *kice* a tél, a betegség, a rossz megismerésítője volt, amit a lányok énekelve végigvittek a falun, majd pedig vízbe hajítottak vagy elégettek. A kisze öltöztetéséhez és viteléhez különböző hiedelmek fűződtek: aki öltözteti, vagy elsőnek felkapja, nemsokára férjhez megy, ha a banyát véletlenül visszafordítják, akkor a betegség visszajön a faluba, vagy rosszra fordul az idő. Miután a kiszebábót levetkőztették és vízbe hajították, jött a rituális mosdás, a lányok vizes szalmacsomóval dörgölték az arcukat, hogy ne legyenek szeplősek egészségesek és szépek maradjanak. A kisze kivitele a tél kivitelét, a *villő és a szép lánybábu* behozatala pedig a tavasz behozatalát jelképezte. Villőnek nevezték a felszalagozott, kifűjt tojásokkal díszített faágakat, amelyekkel házról- házra jártak a fiatalok, áldást mondva a házra, cserébe kis ajándékokat kaptak.

Nagycsütörtök Jézus utolsó vacsoráját, elfogatását és szenvedéseinek kezdetét idézi. *Zöldcsütörtöknek* is nevezik, azért, mert e napon rendszerint zöldségféléket fogyasztottak. Régen ezek a kereplővel felszerelkezett legények este jól eltáncoltak, esetleg tűzbe is vetettek egy Pilátust jelképező bábút, ez volt a Pilátusverés, vagy Pilátuségetés. Ugyancsak szokás volt a nagycsütör-

tök esti lábmosás (hiszen Jézus maga mosta meg tanítványai lábát), miként a másnapi, nagypéntek reggeli rituális fürdés is. Úgy hitték, aki nagypénteken napfelkelte előtt megfürdik, azon nem fog majd a betegség.

Nagypénteket, Jézus kereszthalálának napját, a nép szerencsétlennek tartotta, tilos volt mindenféle munka, nem gyújtottak tüzet, nem sütöttek kenyeret (merthogy kővé vált volna), nem fontak, nem szöttek.

Nagyszombati tevékenységnek számított a főregőzés, amely az egész nagyhéthez kötődő nagytakarítás része, de ugyanígy e nap szokása volt a ház körülseprése, hogy a boszorkányokat, kígyókat, békákat elhajtsák. Szokásban volt ilyenkor a tűzszentelés és a víz megszentelése is. A Nagyszombat leglátványosabb és ma is élő szokása a feltámadási körmenet, amely jellegzetesen közép-európai szertartás, amely az ősi határjárással, határkerüléssel is kapcsolatban van, célja a tavaszi vetések mágikus védelme volt.

Húsvétvasárnapra virradó éjszaka volt szokás a Jézuskeresés, amikor meg kellett találni a faluban elrejtett Krisztus szobrot. A legismertebb húsvéti szokás a *húsvéthétfői locsolkodás*, amely eredetileg lehetett ősi, a termékenységet elősegítő praktika, de erre is szép keresztény legenda épült, amely szerint a Jézus feltámadását hirdető jeruzsálemi asszonyokat a Jézust őrző katonák locsolással akarták elhallgattatni – mindhiába. Jézus harmadnapra feltámadott.

Bereczky Géza

EGYHÁZTÖRTÉNET

Aranyszájú Szent János és a kereszténység világvallássá válása

A Kr. u. 4. század második évtizedétől kezdve volt tapasztalható a római császárok azon igyekezete, hogy egyre szorosabb kapcsolatot keressenek az akkoriban már jelentős tömegeket megmozgató kereszténységgel. A korábbi egyházüldözéseknek véget vetve Nagy Konstantin 313-ban, a milánói ediktumban nyilvánította a kereszténységet „religio licita”-vá, vagyis „megengedett vallás”-sá, majd egy emberöltővel később, 380-ban Theodosius császár tette azt a birodalom hivatalos államvallásává. Ettől kezdve a keresztény teológusok és hivatalos egyházi személyek is azon fáradoztak, hogy megfelelő teológiai keretek közé illesszék a kereszténység és a római államhatalom kapcsolatával, valamint a kereszténység birodalmi távlataival foglalkozó gondolataikat. E munkában nyugaton először leginkább Szent Ambrus püspök, míg keleten főleg Aranyszájú Szent János jeleskedett.

Aranyszájú Szent János volt az első olyan keresztény teológus, aki a keresztény közösség nevében lépett fel a *világ* (*oikumené*) szószólójaként és védelmezőjeként. Egyik beszédében például a pénzsóvárság ellen emeli fel szavát, és odáig jut az érvelésben, hogy az ebben a „betegségben” szenvedő ember nem pusztán saját városa, hanem az egész *világ* (*oikumené*) „lümé”-je, vagyis romlása, pusztulása. János szívesebben élne megszállottak, mint pénzsóvárák között, mivel a megszállottak nem saját akaratukból döntenek a pusztítás mellett, a pénzsóvárák azonban igen.

Egyetlen közösséget tüntet még fel az antiokhiai egyházatya a *világ* „lümé”-jeként: ez a csoport pedig a zsidók. Jól látszik ebből a gondolatból, hogy János sajnos a zsidóság és a kereszténység közötti határok lehető legélesebb megrajzolására törekedett. Az egyházatya ugyanakkor nemcsak a határokat keresi: szemmel láthatóan különleges igyekezettel próbál meg valamiféle esszenciális hasonlóságot, sőt azonosságot is kimutatni a judaizmus és a kereszténység között. Miközben pedig ezt teszi, egy újfajta keresztény politikai és közösségi azonosságtudat alapköveit rakosgatja le. Valójában azt fogalmazza meg, hogy mi is az az új tartalom, amely a

folytonosan pulzáló *oikumenét* (világot) a keresztény világ számára megtöltheti.

Többek között erről tanúskodik az, hogy egy különös mondatban – „Azért vagy keresztény, hogy Krisztust kövesd, és az ő törvényeinek engedelmeskedj!” – János egy igen kényes ponton volt képes meglátni valamiféle lényegi azonosságot a judaizmus és a kereszténység között. Ez az azonosság éppen a törvény köré épül! Már az sem magától értetődő, hogy Krisztusnak egyáltalán vannak törvényei. Ennél is különösebb azonban, Krisztus milyen funkciójában is „adja” ezeket a törvényeket. Krisztus ugyanis Jánosnál a zsidó történetíró, Josephus Flavius Mózeséhez valamint a római állampolgári vallás egyéb mitikus „törvényadó”-ihoz megtevesztésig hasonló alakban jelenik itt meg!

Egyik homíliája szerint például „Krisztus nem pusztán leírt (vagy megfogalmazott) egy *politeiát* (vallásrendet) – miként Zénón, Platón, Szókratész és még sokan mások –, hanem azt szerte az egész *oikumenében* el is plántálta.” Az azonosságnak ez a János által megtalált felülete (vagyis az, hogy Krisztus „politeiát” „írt le”!) azért is érdekes, mert János – Josephus nyomdokain haladva – a judaizmust is következetesen „politeiá”-nak nevezi. Josephusnál Mózes „politeiá”-ja egyszerre politikai, vallási és etnikai egység, melyet gyakorlatilag a római „állampolgári vallás” mintájára rajzolt meg.

Vajon mi lehetett a két vallás párhuzamba állításának az oka? Nos, a Josephus által a római olvasóközönségnek leírt zsidó „politeia” még képes volt az egyén helyét olyanképpen meghatározni, mint aki egy nagyobb társadalmi egységnek voltaképpen valamilyen funkciója, éltető szerves eleme, ám nem az egyén van előbbre, hanem a társadalmi egész. Éppen ezért valószínű, hogy a keresztény szerzők szerették volna a maguk vallását úgy megfogalmazni, hogy az ne pusztán a judaizmus hatékony és kívánatos alternatívájaként (vagy ellenfelként) tűnjék fel, hanem a közösségben és egységben levés egy új, hön vágott lehetőségeként is.

Vattamány Gyula

EGYHÁZTÖRTÉNET

Bűn és kegyelem

Paradox, megragadhatatlan valóság. Mindenki tudja, és senki föl nem foghatja. A bűn rossz – de ha ezt mindenki tudja, akkor miért nem tesz ellene? A kegyelem jó – de ha mindenki így gondolja, akkor miért nem gyakoroljuk? Amint Augustinus az időről mondta: „Ha senki nem kérdezi tőlem, akkor tudom. Ha azonban kérzőnek kell megmagyaráznom, akkor nem tudom”.¹ Ha a bűn valóban rossz, nemcsak tennem nem szabadna, de még csak kívánnom sem – márpedig sokszor akarom. A kegyelmet nemcsak nem gyakoroljuk, de még a gondolatától is visszariadunk, hogy az igazság ne érvényesüljön.

Anthropológiai adottságaink adottak:

*... nem azt mívelem, amit akarok,
hanem amit gyűlölök, azt cselekszem.
Ha pedig azt cselekszem, amit nem akarok,
megegyezem a törvénnyel, hogy jó.
Most azért már nem én cselekszem azt,
hanem a bennem lakozó bűn.
Mert tudom, hogy nem lakik énbennem – azaz a testemben – jó,
mert az akarás megvan bennem,
de a jó véghezvitelét nem találom.
Mert nem a jót cselekszem, amit akarok,
hanem a gonoszt cselekszem, melyet nem akarok.
Ha pedig azt cselekszem, amit nem akarok,
nem én mívelem már azt, hanem a bennem lakozó bűn.
Megtalálom azért magamban – ki a jót akarom cselekedni – ezt a törvényt:
hogy a bűn megvan bennem.
Mert gyönyörködöm az Isten törvényében a belső ember szerint,
de látok egy másik törvényt az én tagjaimban, mely ellenkezik az elmém törvényével,
és engem rabul át a bűn törvényének, mely van az én tagjaimban.
Óh, én nyomorult ember!
Kicsoda szabadít meg engem e halálnak testéből?
(Rm 7,15-24)*

Csatarendbe áll ellenem egy sereg nőmj, és erőszakot tesz rajtam – de Pál apostol nem említi, hogy a Stockholm szindrómás ember belsőleg azonosul is ezzel az erőszaktevővel, s belsőleg is elfogadja a bűn uralmát.

A bűn nemcsak teológiai fogalom, hanem jogi is. Ez nem teszi könnyebbé a helyzetünket. Jogilag – ehhez nem értek – talán könnyebb megmondani, mi a bűn. A morál is többé-kevésbé egyértelmű eligazítást tud adni. Ez aztán rávetül a teológiai bűnre is, jöllehet az sui generis vallási fogalom. A „tiszteld atyádat és anyádat! Ne ölj! Ne paráználkodjál! Ne lopj!” megsértése bűn. De nem azért bűn, mert az erkölcs ennek megtartását kívánja, (az erkölcs azt is kívánja, hogy előre köszönjünk, és ne bal kézzel nyújtsunk kezét,) hanem mert ennek megsértése az isteni parancs megsértése. Hiszen a „Ne legyenek néked idegen isteneid! Az Úrnak a te Istenednek nevét hiába fel ne vedd! A vigyázz a szombat napjára, hogy megszenteljed azt!” – bár nem erkölcsi előírások – megsértésük szintén bűn. A gazdag ifjú azonban mindezeket ifjúságától fogva megtartotta, Jézus ezt mégis kevesli: e, qšleij tšleioj e, nai – mondja (Mt 19,21), s a példa azt mutatja, aki mindent megtartott a törvényből, az sem lesz tšleioj. A bűn tehát csak másodsorban etikai kategória, hisz egy etikai norma be nem tartásába nem hal bele az ember. A Biblia azonban az első lapjain egy erősen mitológiai nyelven elbeszélte történetben azt mondja, hogy a bűn következménye a halál.

Nemcsak a Biblia beszél arról, hogy a bűn az ember sorsa. Etikusan ugyan viselkedhet, de ez nem menti meg a büntől. Antigoné a temetni nem szabad testvért, Polyneikést eltemeti – ez a „jámbor bűn”², ami etikus is, elkerülhetetlen is (non posse non peccare), és végül halálba visz.

Diákként is rejtély volt számomra a bűn; egy a II. Vatikáni Zsinat előtti tankönyvben kerestem megoldást, s ott azt találtam, hogy „bünt követ el, aki tudva és akarva nem engedelmeskedik Isten akaratának”.³ Nem tudom, hogy ezen a nézetten az aggiornamento változtatott-e, mindenesetre egy későbbi monumentális dogmatika tankönyv sem tanít mást: „A bűn már a Szentírás elején úgy mutatkozik be, mint személyes tett, Isten parancsának tudatos és szabad akaratú áthágása.”⁴ Ez nem nagyon győzött meg engem, mert azt gondoltam, hogy

² ὄσια πανουργήσασσ^α (Sophoklész, Antigoné 74) Trencsényi-Waldapfel Imre fordításában.

³ Hamvas András, Katolikus erkölcsan, Budapest 1965, 29.

⁴ Előd István, Katolikus dogmatika, Budapest 1978, 159

¹ Conf. XI,14

Oidipus nem tudva és akarva ölte meg Laiost, de ettől még apagyilkos volt, teljes tudatlanságban és akarata nélkül feküdt be Iokasté ágyába, de ettől még anyjával vérfertőző viszonyba került.

*Óh jaj, nem-látva, és nem-tudva lettem én
Apátok attól, aki szült rég engem is!*⁵

Hogy nagyon súlyos bünt követtek el, mindketten levonták a következtetést, s az átok nemcsak rajtuk, de utódaikon is betelt. Lehet, hogy egy thébai etikai bizottság felmentené őket – bár alig hiszem – de az istenek nem így gondolták, és a vakká tett király is azt mondja: „Minden isten gyűlöl engem”.⁶

Kérdéssel az akkor még élő teológus-legendához, Rudolf Bultmannhoz fordultam levélben, magyarázná meg nekem, mi a bűn. A 91 éves vén Heideggerre hivatkozó válaszát máig ereklyeként őrzöm – az ereklyék ritkán racionálisak – de feleletét csak nagyjából értettem. Utóbb a vallástudományhoz fordultam, s onnan vártam választ. A bűn az Isten, vagy istenek (a vallástudós azt mondaná: a numinózus sors-hatalom) és az ember közötti akadály. A mondat olyan szép, mint amelyet csak aranykeretes szemüveges teológusok tudnak mondani. De hogyan nem tudja legyőzni – akár az általam épített – akadályt Isten? A kérdés természetes, hisz a bűn a theodicát provokálja. És egyáltalán, milyen, egzisztenciális értelemben vett akadály lehet közöttünk? A bűn – persze nem a triviális értelemben véve, és nem moralizálva – olyan misztérium, amely csak paradoxonokban ragadható meg. Az egyik ilyen talán épp a bűnvallás. Ez a műfaj az emberi történelem hajnalán megjelenhetett, az egyik igen korai, 3200-3300 éves bűnbánati ima Neb-Ré hieroglifákkal írott sztéléjéről ismert:

*Te vagy a Rejtett, a Hallgatás Ura,
ki a nyomorult szavára jössz!
Hozzád kiáltok, ki lesújtott vagyok,
s te vagy, ki jössz, hogy megválts engemet,
és szellőt adj a büntől roskadónak!
Válts meg hát engem,
ki szükségben vagyok!
Te vagy a Rejtett, Thébának Ura,
ki megváltod az Alvilágban lévőket.
Mivelhogy te vagy a Meghallgató,
ha hozzád kiáltanak:
Te vagy, ki jössz a messzeségből is!*⁷

Pár évszázaddal később majd egy másik bűnvalló azt mondja:

*Aldjad én lelkem az Urat,
és el ne feledkezzél semmi jótéteményéről,
aki megbocsátja minden bűnödöt,
meggyógyítja minden betegségedet,
aki megváltja életedet a koporsótól;
kegyelemmel és irgalmassággal koronáz meg téged.
Könyörülő és irgalmas az Úr,
késedelmes a haragra, és nagy kegyelmű. (Ps 130,2-4.8)*

Nem tudjuk egyik esetben sem, hogy mi volt a konkrét bűn, de az óegyiptomi úgy érzi, hogy bűne következtében már most az Alvilágban van, a Dávid neve alatt író óizraeli, a koporsóban. Kiút már nincs, kegyelemért imádkoznak. És a kegyelem az, hogy új életet kaphatnak.

A kegyelem az, ami nem jár. A kegyelem ellenkezik a józan ésszel, szembemegy a jogrenddel. Ki várhatná, hogy akit súlyos vétke miatt sok-sok évre ítélték, az most szabad lehessen? Az ítélet arra való, hogy végrehajtsák. A kegyelem ajándék, nem megrendelhető, nem megvásárolható, de nem csip-csup, hanem valami óriási, nem-remélt. Irreális módon, a bíró feje fölött átnyúlva, szabadulni a fogságból. A kegyelem az ítélet zárójelbe tétele. Talán nem is csak metafora, hogy új élet. A vallásos nyelv ismeri is ezt: újjászületés. Amikor Lucius bűnbe esik⁸ – fogunk erről talán hallani a szümposzion során – a bűn következményeként egy subhumán állapotba kerül. Büntetése az, hogy állati létbe kényszerül, úgy sinylődik, mondhatjuk meghal és az alvilágba⁹ kerül. Őt Isis istennő csodásan megmenti, mint azokat, akik „az ő mindenhatósága révén valamiképpen újjászületnek, s újra megindulnak megújult életük útjain”,¹⁰ de megváltottját kegyelmével el is hívja a saját szolgálatára. És talán csak a megmentő kegyelem felől visszatekintve lehet meglátni, hogy milyen súlya volt a bűnnek, hogyha csak a teljesen új élet tudott megszabadítani az előző mélységéből.

Korunk embere úgy gondolja, hogy régen túl van ezen a mitológiai nyelven, következőképpen az állításai is megkérdőjelezhetőek. Mégis, úgy tűnik életről és halálról, bűnről, kegyelemről és újjászületésről nagyon nehéz másképp adekvát módon szólni. Nem is nagyon tesszük. Ez azonban nem változtat azon, hogy ezek a jelenségek léteznek, egy szekularizált világban is. Ennek a szümposzcionnak az a célkitűzése, hogy a bűn alá rekesztett emberről, akiről hisszük, hogy létező valóság, és a neki adandó kegyelemről, aminek a valóságáról szintén meg vagyunk győződve, úgy beszéljünk, hogy az minél többek számára érthető legyen. Ha nem eltakarjuk (esetleg eltagadjuk), hanem elfogadjuk ezt a valóságot, akkor az igazság szabaddá tesz.

Hubai Péter

⁵ ὦ τέκν', οὐθ' ὄρων οὐθ' ἴστωρᾶν

πατήρ ἐφάνθην ἔνθεν αὐτὸς ἠρόθην.

Sophoklés, Oedipus király 1484-85, ford. Babits Mihály

⁶ ἀλλὰ θεοῖς γ' ἔχθιστος ἦκω. u.o. 1519.

⁷ Dobrovits Aladár fordítása. A Berlin 23077 sztélé szövegét kiadta Adolf Erman, Denksteine aus der thebanischen Gräberstadt, Berlin SPAW 1911, 1085sqq

⁸ Apuleius, Az aranyszámár (Metamorphoseon libri XI.)

⁹ inferus XI,18

¹⁰ Révay József fordítása, (sua providentia quodam modo renatos ad novae reponere rursus salutis curricula XI,21)

OLVASNI JÓ!

Arthur von Bergen önéletrajza

(részletek)

Armin

Az egyik istentiszteleten Armin hiányzott. Ez a testvér az Úr hűséges gyermeke volt, és nem emlékeztem, hogy valaha hiányzott volna. Talán megbetegedett? Az összejövetel után, még mielőtt érdeklődhettem volna felőle, néhány testvér közölte, hogy Armin szinte megbénulva fekszik az ágyban. Kétség nélkül meg kellett látogatnom, még pedig azonnal. Ez a látogatás felejthetetlen a számomra.

Armin feküdt az ágyban, mint egy rakás nyomorúság. Fájdalmai miatt alig tudott köszönni. Azonnal megkért, hogy fordítsam a másik oldalára. Képtelen volt arra is, hogy ezt egyedül megtegye.

Rövid idő múlva ezen az oldalán sem bírta tovább.

Olvastam neki két verset Ézsaiás 53-ból, aztán együtt imádkoztunk Isten segítségéért.

Mivel volt még egy másik meghívásom, el akartam köszönni, de Armin felesége visszatartott: „Igyál legalább egy csésze teát. Ennyire biztos futja még az idődből.”

Teás csészém még ki sem ürült, amikor nyílt az ajtó és Armin belépett.

Ragyogó arccal jelentette: „Isten megtartja, amit mondott. Megíratta a számunkra, én pedig éreztem, hogy jót áll a szaváért, ezért állok itt.”

Az Ige, amire célzott, s amit felolvastam neki, így hangzott: „Betegségeinket ő viselte, fájdalmainkat hordozta, pedig mi azt hittük, hogy ostoroztatik, vetettetik és kínoztatik Istentől. És ő megsebesítettett bűneinkért, megronthatott a mi vétkeinkért, békességünk büntetése rajta van, és az ő sebeivel gyógyultunk meg” (Ézsaiás 53,4-5).

Boldogan és hálás szívvel áldottuk, magasztaltuk Istent.

Bertha

Egy hívő asszony, Bertha megkérdezett, imádkoznék-e vele. A 60-as éveiben járt, és úgy ismertem, mint akiből árad az öröm és megelégedettség. Feszülten vártam, mi féle ügye lehet ennek a kiegyensúlyozott asszonynak?

Szomorúan számolt be róla. „Egy idő óta komoly problémám van az emésztéssel. Voltam az orvosnál, ő rákra gyanakszik. További vizsgálatoknak akar alávetni, de mielőtt ezt elkezdeném, úgy szeretnék tenni, ahogy Jakab tanácsolja.”

Együtt imádkoztunk tehát. Elpanaszoltuk a bajt menyeyi Atyánknak, és elé tártuk ígéreteit. Természetesen

nagyon kértük a javulást, gyógyulást, de hozzá tudtuk azt is tenni: Ahogy Isten akarja.

Elbúcsúztam Berthától, aztán egy ideig semmit nem hallottam róla. Később ismét azon a vidéken jártam, és Bertha szomorúan, tartózkodó módon üdvözölt.

„Hogy vagy?” – kérdeztem.

„Szinte meg sem szabad mondanom” – felelte.

„Dehogynem. Hiszen osztozunk a bajban és tovább imádkozunk” – próbáltam vigasztalni.

„Hát igen – bólintott tétovázva –, azonban te biztos sokat imádkoztál beteg feleségedért, és ő még mindig beteg. Velem pedig csak egyszer imádkoztál, és teljesen meggyógyultam.”

„Veled örülök, és most te fogsz segíteni nekem a feleségemért közbenjárni.” Ha Isten nem segít is minden vonatkozásban, de ott mindig segít, ahol szükséges.

„Az ellenség földjén”

Amikor az iskolában Svájc történelméről hallottunk, a szívem mindig hevesebben vert. A gyerekek példaképet keresnek. Számomra az egyik ilyen példakép Tell Vilmos volt. Hősként tiszteltem. Lélegzetemet visszafojtva hallgattam elődeink küzdelmét Morgartenben. Ámultam, és csodáltam őket, ahogy szembeszálltak az osztrákokkal, és védték szabadságukat. Gyermeki gondolatvilágomban az osztrákok szurokfelete ellenségei lettek minden szabad svájcinak. Hogy milyen mélyen meggyökerezett bennem ez az ellenségkép, azt csak felnőttként vettem észre.

Évek folyamán néhány gyülekezeti tagban vágy támadt hirdetni a Jézus Krisztusról szóló jó hírt a szomszédos Ausztriában is. A gyülekezet vezetője engedett ennek a kívánságnak, s amikor Isten ajtót nyitott, egy házaspár Karntenben missziós munkát kezdett.

Egy napon megkérdezett gyülekezetünk vezetője: „El tudnál vállalni egy négyhetes helyettesítést Ausztriában?”

„Hogy Svájc korábbi ellenségeihez menjek?” – futott át villámgyorsan a fejemben.

Viszont nem voltam már gyermek, sőt ugyanaz a személy sem, hanem új teremtés lettem a megtérés, újjászületés által. Krisztus mentő szeretete lakott bennem. Egyszerre nagy örömet éreztem, hogy Ausztriában is evangélizálhatok. Örömmel mondtam igent. Természe-

tesen Joel Prétre barátomnak és hívő testvéremnek is hallani kellett erről. Nagy szemet meresztett, és észrevettem, hogy szívesen elkísérne.

Egy összejöveten találkoztunk Max Graffal (az akkori elnök – a ford.) Joel megkérdezte őt: „Hallottál már róla, hogy kettőnket, Jura-belieket elválaszthatatlan tandemnek neveznek?”

„Mondták már nekem – felelte Graf testvér –, és örülök neki.” Joel csak ezt akarta hallani. Finom mosollyal és nagyon csendes szemrehányással megkérdezte: „Akkor miért küldöd csak az egyik kereket a tandemből Ausztriába?”

„Ha örömmel mennél te is, nem fogom utadat állni” – hangzott a válasz.

Így sok év múlva két svájci ismét háborút indított Ausztria ellen. Mindenesetre nem az osztrákok ellen, hanem Krisztus érdekében hadakoztunk. Mindkettőnk feleségének kíséretében indultunk a szomszédos országba, hogy lelkeket nyerjünk a Megváltónak.

A testvér, akit le kellett váltanunk, kioktatott, hogy mi lesz a dolgunk. Bevezetett muníciós raktárába.

„Itt van 3000 példány s svájci gyülekezeti újságunkból, ezt osztogathatjátok. Amikor hazajövök, itt lesz a következő háromezer” – adta ki az utasítást.

Bőséges anyaggal felszereltük magunkat, és átmentünk a szomszéd városba. Azt reméltük, hogy a nagy lakótömbökben hamar szétszjtjuk, amit vittünk, de ebben csalódtunk. A legtöbb levélszekrény le volt zárva. Személyesen kellett tehát átadnunk a lapokat, ami újra meg újra érdekes beszélgetésekhez vezetett.

A falvakban házról házra jártunk, és a legkülönbözőbb élményekben volt részünk. Néha barátságosan fogadtak, máskor közömbösen vagy mogorván, még az is előfordult, hogy kutyát uszítottak ránk.

Egy öreg, ráncos paraszt megjegyezte: „A gazdag svájciak sokat képzelnek magukról, és csak azért jönnek, hogy az írásaikkal zavarjanak bennünket.”

„Az osztrákok is gazdagok – tiltakoztam. – Ezt látom kiírva mindenütt.”

„Nem igaz. Hol van kiírva, hogy gazdagok vagyunk? Hol olvasott ilyet?”

„Nos, idefelé utazva az országúton egyre másra ezt olvastam: Kurven-reiche Strasse. (Szó szerint: bőségesen kanyargó utak.) A bőség is gazdagságot jelent, vagy nem?”

A férfi elnevette magát. Ellenszenvé úgy elolvadt, mint hó a napsütéstől. (...)

Kék ég alatt

Néhány hívő testvérral Lausanne-ból Genfbe utaztam istentiszteletre. Ragyogóan szép nap volt, élveztük a pompás utat a tó mentén. Bérelt termünkhöz érve a kaput csukva találtuk, s a gondnok nem volt elérhető.

Az összejövétel látogatói már gyülekeztek, és szomorúan kérdezték, hogy végül Isten Igéjének erősítése nélkül kell-e távozniuk. A közvetlen közelben hatalmas

fa állt padokkal körülvéve. Gyors elhatározással letelepedtünk, hogy ott tartsuk meg összejöveteleinket.

Néhány járókelő csatlakozott hozzánk, mások megálltak és sokáig hallgatóztak. Végül egy-két érdeklődő odajött, és kérdéseket tettek fel. Kialakult pár igen jó beszélgetés.

Búcsúzásnál elrepült minden bosszankodás a feledékeny házmester iránt. Isten vezetését láttuk az eseményben, és örültünk mindenkinek, aki ilyen módon hallhatta az evangéliumot. (...)

Katolikusok, protestánsok és szeparatisták

Egy hívő nőtestvér éveken át hűségesen és rendszeresen járt az összejövetelekre. A férje mindent elkövetett, hogy visszatartsa. Nem ritkán a nyomaint is látni lehetett brutalitásának az asszonyon, aki férje fenyegetése ellenére jött Isten Igéjét hallgatni, és nem hagyta magát visszatartani.

Amikor azon a környéken evangélizáltam, a nőtestvér meghívott, hogy látogassam meg a férjét, mert beteg. Az asszony legforróbb vágya volt, hogy férje megmenekülhessen. A férje egyáltalán nem örült látogatásomnak.

„Nincs szükségem a maga tanítására, mert katolikus vagyok” – morogta.

„Mondja csak, mit jelent ez a szó, hogy katolikus?” – kérdeztem.

„Ha valaki katolikus, akkor az egyedül üdvözítő egyházhoz tartozik – felelte azonnal. – Magának nem ilyen a felekezete.”

„Az ön válasza után szabad azt mondanom: Én az egyedül üdvözítő egyházhoz tartozom. Akkor tehát gondolja azt, hogy katolikus vagyok.”

A férfi kissé zavartan nézett rám és megkérdezte: „Hát maga nem protestáns?”

„Dehogynem! Protestálok minden hamisság és gonoszság ellen.”

„De hiszen maga Jurából való. Nem szeparatista?”

Akkoriban a szeparatisták sokat hallattak magukról. El akartak szakadni a berni kantontól, és saját Jura-kantont alapítani. A hívők nem támogatták ezt a gondolatot.

Azt feleltem: „Dehogynem, szeparatista vagyok, mert Isten Igéje így tanít: „Mi köze igazságnak az igazságtalansághoz? ... Annak okáért menjetek ki közülük és szakadjatok el tőlük, így szól az Úr, és tisztátalant ne illessetek, akkor magamhoz fogadlak titeket...” (2Kor.6,14-17).

Ezzel sikerült felkeltenem a férfi érdeklődését. Hajlandó volt meghallgatni, mire van szükség, hogy készen legyen valaki Jézus visszajövetelére.

Amikor felesége este az összejövetelekre jött, beszámolt róla: „Szavaiddal a férjem szívéhez szóltál. Képzeld, házasságunk hosszú éveitől először fordult elő, hogy irántam való kemény viselkedésért bocsánatot kért.”

Nem tudjuk, mi történt élete utolsó napjaiban közte és Isten között.

(Iványi Tiborné fordítása.)

KÖSZÖNTŐ

Olimpiai bajnok és az emberség bajnoka

Szubjektív köszöntő Székely Éva 85. születésnapjára

Székely Évával egy születésnap ajándék kapcsán ismerkedtem meg.

Mindig félttem a mély víztől. Fő sportom a séta volt, igaz, az aztán óraszám. Soha nem hiányzott az úszás élménye, de a sors összehozott későbbi férjemmel, aki szinte minden téli-nyári sportot úz. Az úszás, szörfözés, evezés, vitorlázás dobogós helyen vannak nála. Nem tudom, tudják-e (mert én nem voltam tisztában vele), hogy a vízi „kütyükre“ vízbiztonsági igazolást kellett szerezni. Ez a cefni hivatalosan igazolta, hogy tulajdonosa kétszáz métert egyben, biztonsággal leúszik.

Először arra gondoltam, hogy csak megszerzem én azt a papírt anélkül, hogy vizes lennék, de szokatlanul szigorúnak mutakozó családom ragaszkodott hozzá, hogy ne úszkáljak én se a Balatonban, se a tengerben úgy, hogy az összes felkészültségem az, hogy megszerzem egy, a bikinimmal azonos árnyalatú fürdősapkát.

Egy nagy adag fájdalomcsillapító fagy mellett találkoztunk először.

Éva a Komjádi uszodában kezdte az oktatásomat. Nem hiszem, hogy volt neki nálam nehezebb tanítványa. Amikor azt kérte, hogy tegyem be az arcom a vízbe, hosszan ráztam a fejem és megszállott dallamossággal ismételt, hogy: nem, nem, nem. Aztán beszélgetések, fagyizások közben csak-csak haladtunk. A „Vegyél mély lélegzetet!“-re még sikítva jött ki belőlem a hang és időről időre belekapaszkodtam a mellettem tempózó Évába, követelve, hogy mentse meg az életem.

Az órák utáni beszélgetéseinken megtudtam, hogyan lett „pillangókisaszony“, hogyan őrizte meg emberségét a történelem diktálta változó helyzetekben, és hogy nála „a sportember fogalma iratlan emberi norma“.

Aztán eljött a vizsga napja. Addigra már megtanultam, hogy a víz felett kell beszívni a vízben kell kifújni a levegőt, előtte lenyeltem egy fél medencényi vizet. Leúsztam a kétszáz métert egyben.

Éva a medence partján jött velem és biztatott. Én meg jobban hittem benne, mint magamban, a pusztá ottlétével áthúzott a medencén. Később elmondta, hogy Andréáért az olimpián nem kellett ennyit izgulnia.

Az értékes papírt megkaptam és átadtam születésnap ajándékként.

Azóta sok órát, sok kilométert töltöttem tavon és tengeren, kis szélben és nagy viharban, félelem nélkül, tudva, hogy azt a kétszáz métert csak leúszom, amíg kiment valaki.

Székely Éva, olimpiai bajnok, a Nemzet Sportolója, Nemzetközi Fair Play díjas úszó, idén, április 3-án lesz 85 éves.

Levettem a könyvespolcomról a „Síri csak a győztesnek szabad“ című kötetét, amelyet 1983-ban dedikált nekem. Újra elolvastam. Megálltam egy-egy résznél. A II. világháború előtti megkülönböztető törvényénél.

A sok fontos gondolat közül csak egyet hadd idézzek:

„Azon a napon, amikor egy tollvonással elvették tőlem minden gyerekkori álmomat, azt, hogy versenyző lehessenek, akkor ott, a fedett uszoda előcsarnokában sok mindent megértettem. Tizennégy évesen rádöbbsentem, hogy csak egyet nem lehet elvenni az embertől: belső biztonságát. Ez pedig hitből, fegyelemből, akaratból, tudásból, emberségből áll, és talán abból, hogy az ember, amíg lélegzik, soha semmi rosszat nem fogadhat el véglegesnek. Azt hiszem, ezért bírták emberek milliói a poklok poklát, ezért reménykednek utolsó percükig a halálos betegek, és ezért hagyják magukat halálra kínozni eszmék megszállottjai. A tudat, hogy valahol még itt a földön van igazságszolgáltatás. Ott a fedett uszodában, ahol életem sorsdöntő eseményei zajlottak, megtanultam, hogy az életben a legfontosabb, hogy ember maradjak!“

gigi

ÉLETEK – PÉLDÁK

„Minden ember egyenlőnek lett teremtvé”

Martin Luther King álmának többsége megvalósult

Egy évvel negyvenedik életévének elérése előtt, 1968. április 4-én meghalt Martin Luther King. Egy orgyilkos golyó ölte meg, akár elődjét és példaképét, Mahatma Gandhit. Mindketten az igazságért, a szegények és elesettek ügyéért való erőszakmentes, „csupán” a bátorság, a szolidaritás és a szeretet eszközével vívott harcnak az áldozataként haltak meg.

Jobban belegondolva persze voltak közös elődök, ezek sora sokkal messzebbre nyúlik vissza: *Ábrahám* – aki Isten hívó szavára elhagyta otthonát, és elindult háza népével

a pusztába –, *Mózes* – aki kivezette Isten választott népét a rabszolgaságból, és még sokan mások. Magasan mindezek fölött pedig ott áll Jézus példája, aki földi életében megmutatta nekünk, milyen gyűlöletet és félelmet vált ki, és hova vezet az igazság és a szeretet isteni, hívó hangjának szelíd, ám kompromisszumok nélküli követése.

Martin Luther King 1929-ben született, Georgiában, az USA egy déli államában, ahol a négergyűlölet különösen erős volt. Bár maga jó iskolákba járt, egyetemet végzett, jól ismerte, saját bőrén is tapasztalta a diszkrimináció, a kiszolgáltatottság, kirekesztettség nyomorúságát. Nagypapa és apja is baptista prédikátorok voltak – maguk is aktív harcosai az elesettek felemelésének –, ő maga is baptista lelkész lett, aki szembe akart szállni az igazságtalansággal. „Az egyház ne akarjon az állam fölött uralkodni, se azt kiszolgálni, hanem inkább legyen annak lelkiismerete. Legyen előremutató és ha kell, bíráló, de ne váljék eszközzé. Ha az egyház nem nyeri vissza prófétai buzgóságát, jelentéktelen egyesületté válik, amelynek nincsen szellemi és erkölcsi tekintélye.”

Az egyetemen megismerkedett Mahatma Gandhi könyveivel és cikkeivel, ezekben megtalálta azt a módszert, ami egybevágott kereszténységével, Jézus követésének vágyával. Elképzeléseit hamar sikerül a gyakorlatban kipróbálnia. Még nincs harmincéves, amikor 1956-ban élére állt, majd győzelemre segítette az alabamai Montgomery városában a néger autóbuszbojkottját.

Híressé és veszélyessé vált. Huszonnégyszer zárták börtönbe, bombát dobtak a házára, családja életét is fenye-

getve. Mindezekben a veszedelmekben azonban Isten megoltalmazta őket, s ő egyre szélesebb rétegeket tudott mozgósítani. Nemcsak a néger, sok fehér ember is mögé állt, 1963-ban több mint negyedmillió embert mozgósított a *Washingtoni menetelés a munkáért és szabadságért* nevű nagyszabású felvonulás, melynek egyik fő szervezője volt.

Van egy álmom... kezdetű beszéde óriási nyilvánosságot hozott a polgárjogi mozgalomnak, Kinget pedig a történelem egyik legnagyobb szónokává emelte 1964-ben, mindössze 35 évesen Nobel-békedíjjal tüntették ki. Ezt további sztrájkok,

tüntetések szervezése, támogatása követte, melyek során a néger ügye mellett egyre inkább felemelte a hangját más néprétegeket érintő igazságtalanságok – a vietnami háború, a szegénység – ellen is. „*Előbb vagy utóbb a világ minden népének fel kell fedeznie egy utat, ahogy békében élhetnek együtt és amely által a gyűlölet gyászzenekét a testvériség zengő zsolozsmájává alakíthatják át.*”

1968 márciusában a Tennessee-beli Memphis nevű városba érkezett, ahol a város köztisztasági munkásainak sztrájkját kívánta jelenlétével támogatni. A fenyegettség érzése ott volt a levegőben. Halála előtt néhány nappal prófétai éleslátással összegezte életútját.

„*Nem tudom, hogy most mi fog történni. Van némi nehézségünk. De ez igazán nem számít. Mert fent álltam a hegytetőn. Mint minden ember, én is szeretnék élni, sokáig élni, szeretném, ha hosszú élettel áldana meg Isten. De ezzel most nem törődöm. Csak Isten akaratát akarom véghezvinni. És Ő megengedte nekem, hogy itt álljak a hegyormon. Lefelé néztem, és láttam az Ígéret Földjét. Talán nem jutok el oda veletek együtt, de remélem, hogy egy népként juttok el az Ígéret Földjére.*”

King sírján egy idézet olvasható Mózes első könyvének 37. fejezetéből, a 19.-20. versszakból: „*Nézzétek! Amott jön az álomlátó testvérünk. Gyertek öljük meg és lássuk, mi lesz álmaiból.*”

Halála után az USA-ban King álmaiból sok minden valóra vált. Jelenleg az Államok élén demokratikusan választott, színes bőrű elnök áll.

Szeredai Éva

AZ EGYHÁZTÖRTÉNELEM
NŐALAKJAI

„A lélek nyelvét érteni jó” (1. rész)

Beszélgetés Antalfi Gizellával

Úgy tartják, felnőttként már ritkán kötünk mély, igazi barátságokat. Kapcsolatunk Gizivel ilyen ritkaság. Közel egy évtizede találkoztunk először egy lelkipáter konferencián. Két különböző országban élünk, ritkán találkozunk, de beszélgetéseinket mindig úgy folytatjuk, mintha tegnap hagytuk volna abba. Ritka ember, kivételes lélek, szűkebb és tágabb környezete számára meghatározó személyiség – gondolom róla. Ha mondanám neki, kikacagna. „Nahát, mit nem mondasz!” – válaszolná, és másra terelné a szót.

– *Egy erdélyi faluban, Küsmődön nevelkedtél. Melyek gyermekkorod, meghatározó élményei?*

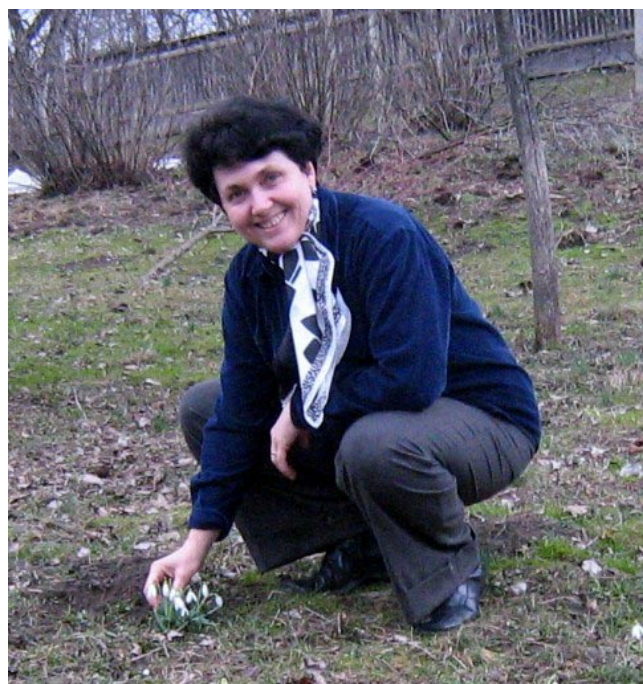
– Két egymásnak ellentmondó élményem is van. Az egyik egy hajnali kép. Kel fel a nap, édesapám kaszál, édesanyám mellette dolgozik. Átmászom a kaszálón és megyek a szüleim felé a hajnali napfélkeltében. Kedves, boldogító kép. Valóban így történt kislány koromban. A másik sötétebb, szorongóbb. Sokat voltam gyerekkoromban nagyanyámnál. Valahogy megéreztem a fájdalmát és elkezdtem faggatni. Kérdezni, azt hiszem, velem születten jól tudok. Elmondta, hogy gyerekkorában molesztálták, nagyapám is rosszul bánt vele, félt az újabb terhességektől... Csak az utóbbi évtizedben, önmagamon elvégzett önismereti munka során értettem meg, hogy gyermeklelkemet megterhelő információkhoz jutottam. Ez volt az egyik oka annak, hogy szorongó gyerek lettem. Az iskolában nem tudtam jól teljesíteni, mindig úgy éreztem, többre tartanak, többet várnak tőlem, mint amennyire önbizalomhiányos lényem képes volt.

Erdélyben az én generációm volt az utolsó, akik közül a szegényebbek, így én is, elmentek gazdag családokhoz szolgálni. Emellett szerettem volna még tovább tanulni. Felvételiztem az óvónőképzőbe és felvettek, de nem mentem el, szerelemből ... A vőlegényem, a későbbi férjem attól félt, ha elmegyek, őt is otthagynom, így választás elé állított: Az óvónőképző vagy ő. Persze továbbra is feszült bennem, hogy többre lennék képes, no meg az, hogy de én döntöttem így. Ezek a belső feszültségek, szorongások akkor tetéződtek, amikor a helyi színjátszó kör be akart venni egy darabba. A szeretném, de nem vagyok rá képes ellentmondása ekkor egy gát nélküli sírógörcsben tört ki. A marosvásárhelyi

pszichiátrián 20-20 elektrosokkot kaptam. Ma már tudom, ha akkor leül az ágyam mellé valaki, és őszinte érdeklődéssel „kibont”, szóba áll a szorongásaimmal, félelmeimmel, büntudatommal, magától a beszélgetéstől meggyógyultam volna. Így, az elektrosokkok után, amikor hazaengedtek, senkit nem tudtam néven szólítani, és a saját nevem leírására sem voltam képes. Ez végleg aláasta amúgy is csekély önbizalmamat. Tizenkilenc évesen kötöttem házasságot, egy olyan emberrel, akiről azt hittem, tudja, hogyan kell bátran élni.

– *Tudta? Tudhatta?*

– A férjem bár őszintén szeretett és szeret mindmáig, szinte mindig lekicsinyelt, gyakran megalázott. Ő is egy önbizalomhiányos ember, aki ezt így élte meg. A házasságunk korai szakaszában még nem láttam, hogy milyen mértékben játszik szerepet ebben az alkohol. De én lassan, tőle függetlenül, megtanultam bátran élni. Eleinte a készruhágyárban, szalag mellett dolgoztam. Az orvosok sokáig nem engedték meg, hogy gyermekem legyen, mondván, nem vagyok alkalmas rá. Majdnem harminc éves voltam, amikor megszületett a lányom és a fiam. Az anyaság nagyon kiteljesítő

tapasztalat volt a számomra. Azért, hogy gyermekeim mellett maradhassak, megtanultam fődrázkodni, és otthon fogadtam a kuncsaftjaimat. Ebben a korszakomban érettségiztem le, esti iskolában. Elkezdtem sokat olvasni a gyereknevelésről. Már gyerekkoromban szívesen forgattam az Élet és Tudományt, különösen a „Mindennapi pszichológia” rovatot kedveltem benne. Valahogy már akkor tudatosult bennem, hogy a lélek nyelvét érteni jó. A gyerekeimmel újra élhettem a gyerekkoromat és tudatosan korrigálhattam magamban azt, ami felett akkor, amikor én voltam gyermek, nem volt hatalmam. Ettől még persze követtem el hibákat. Attól, hogy a férjem ivott, még nem igaz, hogy én mindent tökéletesen csináltam akár a gyerekeimmel, akár vele. Ebben a lelki tavaszban következett be az én személyes húsvétom is, és lettem bibliaolvasó, templomba járó emberből a megváltást tudatosan értő és elfogadó emberré. Anikót – a lányomat hordoztam –, amikor a lelkemben is új élet fogant.

A 90-es években annyira súlyosbodott a férjem alkoholizmusa, hogy elkezdtem keresni a megoldást. Egy németből fordított gépelt szöveget olvasva tudtam csak

azt megfogalmazni, hogy a férjem alkoholista és beteg, itt valami alapvető változásra lenne szükség. A Reformátusok Lapjában találtam egy riportot Balog Zoli bácsival, a Református Iszákosmentő Misszió megalapítójával. Levelezni kezdtünk, majd megszületett bennem a döntés: Összeszedek egy csoportot és útra kelek velük Magyarországra.

– **Valahányszor elmondod, mindig elámulok ezen a történeten, honnan szedted össze ezeket az embereket?**

– Székelyudvarhelyről, a gyülekezet holdudvarából, a kuncsafti körömből, azok ismeretségeiből. Tizenketten indultunk útnak, 24 órát vártunk a határon. Közben persze jelentkeztek az elvonásos tünetek. Ma már nem csinálnám újra, akkor, ott kellett hozzá a naivitásom, na meg az is, hogy megcsodáljanak, az az öntudat, hogy viszem másokhoz az Istent. Nehezen gyógyul az ember önbizalomhiánya.

Ott, a dömösi konferencián értettem meg, az Isten oltotta belém az alkoholistákkal való törődést, hogy a személyes sorsom és ez a nekem való feladat összetartozik.

(Folytatás a következő számban.)

Szabó Ildikó

2012. ÁPRILIS

Istentiszteletek és bibliaórák

„Elég neked az én kegyelmem, mert az én erőm erőtlenség által ér célhoz.” (2 Kor 12,9a)

Az egyházi év témája: **Mi az elég?**

Április hónap Igéje: **Jézus Krisztus mondja: „Menjete el szerte az egész világba, hirdessétek az evangéliumot minden teremtménynek.” Márk 16,15**

Istentiszteletek		Bibliaórák	
	Igehely		Tóra-olvasás rendje
Április 1. Böjt 6. vasárnapja (Palmarum)	<u>Zakariás 9,9–12</u> Máté 21,1–9	Első hét	2 Mózes 12,21–51 2 Mózes 13,1–16 2 Mózes 22,24 – 23,19 2 Mózes 34,1–26 Haftara: Józsué 3,5–7; 5,2 – 6,1; 6,27
Április 8. Húsvét ünnepe	<u>Lukács 24,1–12</u> Ézsaiás 26,14. 19	Második hét	3 Mózes 22,26 – 23,44 Haftara: 2 Királyok 23,19; 21–25
Április 15. Húsvét után 1. vas. (Quasi Modo Geniti)	<u>János 21,1–14</u> Ézsaiás 40,25–31	Harmadik hét	4 Mózes 9,1–14 4 Mózes 28,16–25 5 Mózes 14,22 – 16,17 Haftara: 2 Sámuel 22. Ézsaiás 10,32 – 12,6
Április 22. Húsvét után 2. vas. (Misericordia Domini)	<u>1 Péter 5,1–5</u> Ezékiel 34,10–16. 31	Negyedik hét	3 Mózes 9– 11 Haftara: 1Sámuel 20,18–42
Április 29. Húsvét után 3. vas. (Jubiláte)	<u>1 Péter 1,3–9</u> 1 Mózes 1,1– 4a. 26–31	Ötödik hét	3 Mózes 12– 15 Haftara: 2 Királyok 7,3–20

Egyperces áhítat mindennapra

Április 1. Virágvasárnap Zakariás 9,9-12

„Térjetelek vissza az erősséghez reménységnek foglyai!” (12a)

Ebben a próféciában bukkan fel a „szamárháton ülő, azaz nőstény számarnak vemhén” érkező király, aki igaz és szabadító, de egyben szegény is. Nem uralkodni akar, hanem visszatéríteni a helyes útra: veszedelemből a védelembe, kétségbeesésből az új remények befolyása alá.

Április 2. hétfő Lukács evangéliuma 24, 1-12

„Miért keresitek a holtak között az élő?” (5b)

Még egy hét választ el bennünket húsvétól, a kérdés mégis most is és örökre is időszerű: miért köt jobban magához a halál, mint az élet? Miért vagyunk arról mindenképpen meggyőződve, hogy a halál az utolsó szó és a győzelem? Miért keressük az örökkön élő a gyászban, kesergésben, önvádban?

Április 3. keddi Ézsaiás 40,1-5

„Szóljatok Jeruzsálem szívéhez és hirdessétek neki, hogy vége van nyomorúságának...bűne megbocsáttott...” (2)

Fontos az egyenes, bátor kritika, az ítéletes próféta szó. De szolgálatunk nem lehet egyoldalú, ugyanakkor erőteljesen kell hirdetnünk a kegyelem üzenetét is, hogy Isten büntetése és haragja nem tart örökké, és soha nem ellenségünk, hanem „bővölködik” a bocsánatban.

Április 4. szerda Filippi 4,4-7

„...Istennek békessége, mely minden értelmet felülhalad, meg fogja őrizni szíveiteket és gondolataitokat a Krisztus-Jézusban.” (7)

Zaklatott szívünk és nyugtalan elménk sóvárogva várja a bizonyosságot és nyugalmat. Nem használ az emberi vigasztalás, a leszúrt sok évszázados bölcsesség sem, de Isten békéje, amit Ő készségesen ad, megőrizheti a szívünket és a gondolatainkat attól, hogy összeroppanjunk, kétségbeessünk és megkeseredjünk.

Április 5. Nagycsütörtök Jeremiás 31,31-34

„Imé, eljönnek a napok, azt mondja az Úr, és új szövetséget kötök...” (31)

Isten örök szövetségben gondolkodik, ez a nap viszont Jézus elárulásának az éjszakája. Hűség és árulás. Szövetségkötési szándék és cserbenhagyás. Hogy lesz-e új hajnal és feltámadás, azt csakis Isten végtelen kegyelme garantálhatja.

Április 6. Nagypéntek 4 Mózes 21,4-9

„...ha a kígyó valakit megmart, és az feltekintett a rézkígyóra, életben maradt.” (9b)

Isten követelte meg ezt a különös jelet: egy legyőzött, halott mérgekígyó az őt megsemmisítő botra tűzve. A kígyó a bűnjel képe, halálos mérge, íme, megöli a lázadókat, egyetlen reményük a felragyogó jelre tekintve Isten irgalma. Nem bizakodhatnak saját önsegítő igyekezetükben, egyedül az Úr segíthet. Így és ezért került a „póznára” értünk a Názáreti Jézus.

Április 7. Nagyszombat Ézsaiás 25,7-9

„Elveszti a halált örökre és letörli az Úristen a könnyhullatást minden orcáról...” (8)

Nincs hatalmunk a halál felett, a gyógyszeres kezelés és a szakszerű terápia csak késleltetni tudja a halál megjelenését. Az elmúlás felett az élet és halál ura szava dönt, aki igaz ígéretet küld: nem a halál örök, hanem annak elvesztése. Nem a könny a segítség a szomorúságban, hanem az, hogy Valaki egy napon letörli azt...

Április 8. Húsvét vasárnap Lukács 24,1-12

„Péter...elfutott a sírhoz és...látta, hogy csak a lepedők vannak ott, és elment magában csodálkozván e dolgon.” (12)

Mai igeszakaszunkban újra felbukkan a már korábban olvasott angyali kérdés: „mit keresitek a holtak között az élő?” (5) De a kételkedő emberi lélek nehezen adja meg magát. Képtelen kimozdulni saját tapasztalatainak bizonytalan teréről. Félt elhinni a jót. Péter nem egyszerűen csak a helyszínről ment el csodálkozva, higgycsükk el, hogy ez az elmozdulás a kétségbeesés mélységeiből a világosságra való eljutást is jelentette.

Április 9. hétfő, Húsvét második napja Lukács 24,36-45

„Akkor megnyilatkoztatta az ő elméjüket, hogy értsék az írásokat.” (45)

A tanítványok beszélgetnek a feltámadt Jézussal, még sült hallal és lépesmézzel is megkínálják, Jézus eszik is ezekből. Mégsem ez a hihetetlen csoda juttatja bizonyosságra az apostolokat, hanem Jézusnak az a segítősége, mellyel megnyílik a próféta bibliai üzenet, és az eddig oly sokszor hallott vagy olvasott Ige élni kezd, és a tanítványok hiszik, hogy az engesztelő áldozat nem volt hiábavaló, s a halál nem tudta fogva tartani örökre Mesterüket.

Április 10. kedd **1 Kor 15,20-28**

„...ember által van a halottak feltámadása is.” (21)
Kristálytisza Pál apostol érvelése: „ha a halál bejövetelenek kapuját egy ember (Ádám) nyithatta meg, a feltámadás égre nyíló ablakait is pontosan ugyanígy egy másik ember nyitja meg – a Krisztus”.

Április 11. szerda **1 Kor 15,35-49**

„Az Isten pedig testet ad annak, amint akarta, és pedig mindenféle magnak az ő saját testét.” (38)
Elsősorban a „saját test” fogalmát akarjuk hangsúlyozni. A Biblia nem híve a reinkarnációnak, a más testében való újjáéledésnek. Minden elvetett és földbe rejtett állapotában felbomló mag a saját, őrá jellemző testével bújik elő a földből. A saját életedet élted, a saját történeted fog folytatódni azután is.

Április 12. csütörtök **1 Kor 15,50-57**

„...szükség, hogy ez a romlandó test romolhatatlanságot öltön magára.” (53)
A „szükség” szót emeljük ki, ez azt jelenti, hogy a halál nemcsak elkerülhetetlen, hanem szükséges is ahhoz, hogy egész életünk egy másik dimenzióba kerülhessen, melyet nem az elmúlástól való félelem, vagy az idő lelassításának a vágya határoz meg, hanem minden részecskéjét betölti az élet természetes diadala.

Április 13. péntek **33. Zsoltár**

„Legyen Uram a te kegyelmed rajtunk, amiképpen bízunk tebenned.” (22)
Az igazakat bátorítja ez a névtelen zsoltár, hogy örvendezzenek az Úrban, és támaszkodjanak rá. Ne a földi, halandó hősökben bízzanak, hanem csakis az Úrra támaszkodnak, hiszen Ő soha nem csalt meg, s ha kegyelmet ígért, azt bizonyosan teljesíti is.

Április 14. szombat **147. Zsoltár**

„Nagy a mi Urunk és igen hatalmas, s bölcsességének nincsen határa.” (5)
Sokszor felvetett kérdésünkre: miért is kell dicsérnünk az Urat, azt válaszolhatjuk: lehetséges, hogy a mi magasztalásunk nélkül is változatlanul őrzi tökéletességét minden tekintetben Mennyei Atyánk, de talán nekünk magunknak is szükségünk van annak naponkénti tudatosítására, hogy Akiben bízunk, Az a maga rendíthetetlen nagyságával és határtalan bölcsességével áll mögöttünk.

Április 15. vasárnap **János 21,1-14**
(Quasi Modo Geniti)

„Van-é valami ennivalótok?” (5)
A feltámadott Jézus találkozik tanítványaival. Hasonló a jelenet az első találkozások egyikéhez: a halászberek egész éjjel dolgoznak, mégis üres marad a hálójuk. Jézus megszólaltatja az éhező világ kiáltását, s mi megrendülten valljuk be, magunktól minden szakértelmünk és

odaadásunk ellenére nem voltunk képesek a megfelelő eledel előteremtésére, sem halála előtt, sem feltámadása után nem nélkülözhetjük azt, Aki számunkra az élet kenyere, mindennapi testi-lelki eledelünk egyaránt.

Április 16. hétfő **Máté 5,3-12**

„Boldogok a békességre igyekezők, mert ők az Isten fiainak mondatnak.” (9)
Nem arra hívtok el bennünket az Úr, hogy mindig mi győzzünk, és ennek érdekében, ha nincs is, teremtsünk a magunk számára ellenséget. Sőt, a győzelmet abban látja, hogy képesek vagyunk a reménytelen helyzetben is egymás mellé ültetni a szembenálló feleket, mi több, ezt a missziót a földi térség és a mennyek országa között is gyakorolhatjuk.

Április 17. kedd **2 Kor 5,11-21**

„...ha valaki Krisztusban van, új teremtés az, a régiek elmúltak, imé újjá lett minden.” (17)
Pál nagy gondolata, hogy az első emberben (Ádám) mindnyájan részt vettünk a bűnbeesésben. A második emberben (Krisztusban) valamennyien meghaltunk a bűnnek, és feltámadtunk a megigazult életre. Egy új teremtés ment végbe, és mi Isten kegyelméből részesülhettünk belőle!

Április 18. szerda **1 Péter 1,22-25**

„...újonnan születettek, nem romlandó magból, de romolhatatlanból Istennek ígéje által.” (23)
Az új ember nem a romlandó test szabályait követi, ezért működését nem az önzés, a birtoklás vágya és a gátlástalan törtetés határozza meg, hanem a „képmutatás nélkül való atyafiúi szeretet”.

Április 19. csütörtök **1 Péter 2,7-10**

„...választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet megtartásra való nép vagytok, hogy hirdessétek Annak hatalmas dolgait, Aki a sötétségből az ő csodálatos világosságára hívott el titeket.” (9)
Sokakat foglalkoztat a nemzet, nemzetiség, a hova tartozás kérdése. Krisztusban mindez nyugvópontra jut, hiszen Isten gyermekévé fogad, az Ő választott nemzethez tartozónak tekint, s többé nem földi lobogókban, határokbán, szerződésekből gondolkodunk, hanem minden kiállásunkkal azt magasztaljuk, Aki határtalan szabadságot és életet biztosított nekünk az Ő országában.

Április 20. péntek **145. Zsoltár**

„Nemzedék nemzedéknek dicséri műveidet, s jelentgeti a te hatalmasságodat.” (4)
Csodálatos dolog, ha az egyik kor tapasztalatai ösztönzik a következő nemzedékek életét. Tanulunk az előtünk járó hősöktől, büszkék vagyunk rájuk. De miért mondanánk le arról, hogy a magunk korában úgy éljük meg Isten hatalmát és vezetését, hogy az példa legyen gyermekeink, unokáink és majd utódaink számára?

Április 21. szombat **Példabeszédek 15,28-33**

„Az Úrnak félelme a bölcsességnek tudománya...” (33a)

Egy dolog az ismeretek felhalmozása, az olvasottság, a jól értesültség vagy a tudományokban való jártasság, és más dolog a bölcsesség, amely mindig tisztában van azzal, hogy az ember látóköre a végtelennek csupán egy szeletét tudja behatárolni – és azzal is tisztában van, hogy ez a keskeny sáv mégis az Isten határtalan valóságának mindenben őrátaló meghatározó része.

Április 22. vasárnap (Misericordia Domini) **1 Péter 5,1-5**

„...mindnyájan pedig egymásnak engedelmeskedvén az alázatosságot öltsetek fel, mert Isten a kevélyeknek ellene áll, az alázatosoknak pedig kegyelmet ad.” (5)

A gyülekezetben való szolgálathoz való hozzáállást ecseteli az apostol levele zárógondolatai között. Elképzelhetetlennek tartja, hogy ez a tevékenység egy legyen a hasznot hozó jövedelmező munkák közül. Abban is biztos, hogy ebben a közösségben nincs helye a versengésnek, sem kor, sem társadalmi háttér, sem pozíció alapján. Ami előbbre visz, az a kölcsönös tisztelet, szolgálatkészség és az emberi kapcsolatok megőrzésénél oly nélkülözhetetlen szelídség.

Április 23. hétfő **János 13,31-35**

„Erről ismeri meg mindenki, hogy az én tanítványaim vagytok, ha egymást szeretni fogjátok.” (35)

Ki Jézus tanítványa? Az, aki úgy öltözködik, mint Ő, azon a nyelven beszél, mint Ő, azzal a keresztséggel keresztkedik, mellyel Ő ezt megtette, vagy akiben ugyanazok az emberközi indulatok munkálnak, mint Őbenne? Igen, ez a titok, csak az lehet krisztusi (keresztény), aki „hasonlít rá” a valóságban is.

Április 24. kedd **71. Zsoltár**

„Ne vess el engem az én vénségemnek idején; mikor elfogy az én erőm, ne hagyj el engem!” (9)

A hajlott korba ért ember imája ez, aki egész életén át az Úrra támaszkodott, és most ennek szükségességét még inkább megéri. De nem csupán a fokozatos gyengülés miatt akar az Úrra támaszkodni, hanem ahogy a fenti ige központi gondolatát a 18. versben megismétli: most is ahhoz kéri az erőt, hogy az utána jövő nemzedékeknek mindvégig hirdethesse Isten nagyságát, megbízhatóságát.

Április 25. szerda **Máté 7,13-23**

„Gyümölcszeikről ismeritek meg őket.” (16a)

A felnőttkor együtt jár bizonyos fajta gyanakvással. Sok rossz tapasztalat eredménye ez, de nemcsak a világban jelennek meg kártékony és veszedelmes emberek, Isten népe között is járnak megtévesztő, hamis próféták, akikkel szemben lehetséges, hogy az érvek szintjén nem tudunk helyállni, mégsem kell megadnunk magunkat, hiszen nem a szavak számítanak, ha-

nem az azok nyomán kialakult és megélt magatartás. Bátran vedd el a férges gyümölcsöket!

Április 26. csütörtök **1 Tim 6,11-16**

„...kövessed az igazságot, az istenfélelmet, a hitet, a szeretetet, a békességes türelést, a szelídséget.” (11b)

Az emberek harcolnak a vagyoniért, mások elől is meg akarják szerezni az anyagiakat, s a földi társaságokban többnyire azokra néz fel mindenki, akik „sokra vitték”. A lelki ember másfajta vagyont gyarapít, az ő kincsei az igazság, a hit, a szeretet, az állhatatosság és a szelídlelkűség, amely se pénzen meg nem vehető, se tolvajok által el nem rabolható.

Április 27. péntek **42. Zsoltár**

„Miért csüggedsz el lelkem...? Bízzál istenben, mert még hálát adok én néki...szabadítómnak és Istenemnek.” (12)

A csüggedés, a nyugtalanság kiismerhetetlen világunk természetes tapasztalata. De a bátorítás szavainak igazsága is, hogy tudniillik jön még új nap, amikor átéljük a szabadítás felemelő érzését, és hálát adunk a legnehezebb időkben való megtartásért is.

Április 28. szombat **Ézsaiás 35**

„Mondjátok a remegő szívűeknek, legyetek erősek, ne féljete, imé Istenetek...jő...és megszabadít titeket!” (4)

Talán soha nem látott nehéz nap elé nézel, s előre félsz, kicsinek, kiszolgáltatottnak érzed magad. Bízzál, úton a felmentő sereg. Nem hozzád hasonlóan megfélemlíthető emberek, hanem az ég és föld teremtője, az élet és halál Úra, a mindenható és örökkévaló Isten siet a segítségére!

Április 29. vasárnap (Jubilate) **1 Péter 1,3-9**

„Akiiket Isten hatalma őriz hit által az üdvösségre... amelyben örvendeztek, noha most kissé... szomorkodtok különféle kísértések között...” (5.6)

Semmit ne félj a téged ért támadások miatt, mert egyrészt örökkévaló mennyei Atyád nem hagy veszni, s nemcsak ebben a pillanatban tart meg, hanem az üdvösségre, az örök életre is. Másrészt nem másért engedi Isten ezt a próbát és szomorúságot, minthogy tökéletes tisztaságú lehess, mint a tűzben kipróbált arany!

Április 30. hétfő **Márk 4,35-41**

„Miért vagytok ily félénkek, hogy van, hogy nincsen hitetek?” (40)

A Jézust követő tanítványok (nem először és talán nem utoljára) kicsi lélekvesztőjükön végveszélybe sodródnak a nyílt tengeren. Leszámolnak az életükkel és kétségbeesett szemrehányásokkal költögetik az alvó Mestert. Jézus nemcsak cselekszik, hanem örök kérdéseket fogalmaz meg, amelyekre ma is válaszolnunk kell. A velünk minden pillanatban, így a hullámsír szélén is együtt „hajózó” Jézus jelenlétében történhetne-e velünk bármi végzetes? (ig)

BACH KANTÁTÁINAK NYOMÁBAN

Krisztusunk feláldoztatott

Bach (jegyzékszám szerint) 4. kantátája (*Christ lag in Todesbanden*) különleges, ritka kompozíció. Ugyanis ez az egyetlen olyan kantáta, amelyet kifejezetten húsvétvasárnapra írt (az evangélikus gyakorlatban ez az alkalom nem olyan hangsúlyos, mint a nagypéntek, amely a nagyszabású passiók előadásának kitüntetett napja), ugyanakkor ez az 1707/8 táján keletkezett mű egyben a műfaj egyik legkorábbi bachi megvalósítása. Formája archaikus: a 17. századi korálvariációt, korálkoncertet követi (minden tétele ugyanazt a koráldallamot dolgozza fel). A későbbi művekre oly jellemző recitativók és da capo (A-B-A formájú) áriák teljesen hiányoznak belőle. A kantáta Luther 1524-ben írott húsvéti koráljának mind a hét versét feldolgozza, méghozzá az előadó-apparátust szimmetrikusan elhelyezve: 1: kórus – 2: duett – 3: szóló – 4: kórus – 5: szóló – 6: duett – 7: kórus. Luther költeménye számos ponton hivatkozik a Bibliára: pl. a 7. vers „Régi kovászt szüntessük meg” felszólítása utalás Pál levelére (1Kor 5,7), egyben az eredeti pézsachi előírásra is (2Mózes 12,19). A 3. versben olvasható „Fullánkja nem árthat újra” szintén Pál levelére emlékeztet: „Halál! hol a te fullánkod?” (1Kor 15,55).

Rövid – a korál első dallamsorát megelőlegező – zenekari bevezető (*Sinfonia*) után csendül fel az első versszakot megszólaltató nyitókórus. A mozgalmas tétel három réteget tartalmaz: a koráldallam a szoprán szólamban – hosszú hangértékekben – emelkedik ki, az énekkar alsóbb szólamai a koráldallamot imitálják és ellenpontozzák, míg a szöveget a zenekar különféle dallam-figurációi kísérik:

Versus 1 (kórus): *Krisztusunk feláldoztatott / Válságára bűneinknek, / De harmadnap feltámadott, / Megszerezte életünket, / Ezért szívből vigadjunk, / Istenünknek hálát adjunk, / Zengedezzük: halleluja! / Halleluja!* (Vietórisz József fordítása)

A szoprán és az alt kettőse intonálja a második verset; a koráldallam itt is a szopránban marad végig.

Versus 2 (duett): *Nem volt olyan emberfia, / Ki erőt vett a halálon: / Bűnért kellett meghalnia / Mindenkinek a világon; / Rabjaivá így lettünk, / Hatalma így nőtt feletünk, / De megtörte Isten Fia! / Halleluja!*

Míg az előző tételt az aggodalom uralta, a tenor-szólísta a halál felett aratott győzelem felett ujjong. A szövegábrázolás itt is igen szemléletes: a „nem maradt *semmi*,

csak a halál árnyéka” szakasznál, a „semmi” (*nichts*) után hirtelen szünet szakítja meg a zenét („semmi sem szó”), rövid időre lelassul a tempó, érzékeltetve, hogy a megmaradó „árnyék” is borongóssá teheti életünket. A baljós intermezzo után a kezdeti élénk tempó visszatér, a szólista hallelujával örvend a fullánkját vesztett halál vereségén.

Versus 3 (tenor): *Jézus Krisztus értünk jött le / Készségesen Atyjától, / Minden bűnünk eltörlötte / És megmentett a haláltól; / Rajt győzelmet aratott, / Csak árnyéka maradhatott, / Fullánkja nem árthat újra! / Halleluja!*

A következő kórustétel az élet és a halál közti drámai küzdelmet jeleníti meg. A koráldallam az altban szól, míg a többi szólam egymást imitálja: összefonódva (*verschlungen*) egymással birkózik (*rungen*):

Versus 4 (kórus): *Csodás harc volt ez, hatalmas, / Élet s halál állott szemben: / Az élet lőn diadalmas / E végzetes küzdelemben; / Egyik halál elnyelte / A másikat, s az szégyellte, / Hogy ide kellett jutnia. / Halleluja!*

Jézus keresztdozata révén Izrael Egyiptomból való kivonulására utal a következő ária: „Ajtónkat a vérével festé meg” (2Mózes 12). A tételt indító fájdalmas, kromatikus basszus-dallam (*passus duriusculus* = nehéz menet) Bachnál a későbbiekben is gyakran érzékelteti a kereszthalál gyötrelmét, de megjelenik egy másik jellegzetes – tisztán nehezen énekelhető! – dallam-figura is (egy szűk duodecim ugrás: h–Eisz), az alázuhánó *saltus duriusculus* (= nehéz ugrás), amely itt „a vész angyalát”, a halált szimbolizálja:

Versus 5 (basszus): *Húsvétunknak szent Báránya / Jött le értünk az egekből, / S magát lelkünk jóvoltára / Adta igaz szeretetből; / Ajtónkat a vérével / Festé meg, és így nem ér el / Bennünket a vész angyala. / Halleluja!*

Öröm, napfény ragyogja be a szoprán és a basszus hálat-adó kettősét:

Versus 6 (duett): *Szent örömmel ünnepeljünk, / Jézusunknak hálát adva: / Krisztus a mi Fejedelmünk, / Igazságunk fényes napja; / Ránk sugárzó kegyelme / Bevilágít a szívünkbe, / S eloszlik az éj borúja. / Halleluja!*

Tömör, ünnepélyes korál zárja e fiatalkori, ám ennek ellenére a barokk szövegábrázolás mesterfogásait gazdagon és magas színvonalon felvonultató kompozíciót:

Göncz Zoltán

ÉVFORDULÓK

A hétköznapiak legnagyobb bölcse

Örkény István 100 éves lenne, ha élne

Április 5-dikén lenne százéves Örkény István, ha élne. Bár meghalt 1979-ben, még legalább 950 évig velünk lesz. Kábé akkorra jósolta ugyanis az „ezeréves magyar pechszéria” végét, amikoris magyarnak lenni dal, móka és kacagás lesz, a „magyarni” ige pedig az összes európai nyelvben az aktuálisan létező legpozitívabb cselekvés szinonímája. Akkor ugyanis már nem lenne senki, aki értene Öt. Nem lesznek „édes jó Lajosok”, sem őrnagyok, sem hősi halottak. Biztosan így lesz, hiszen minden leírt szava igaz volt és igaz lesz, tehát, minimum a következő ezredfordulóig, persze csak, ha nem jön közbe valami. Mondjuk az, hogy az ezredforduló érdeklődés hiányában elmarad. Akkor a pechszéria mégis folytatódik.

Az eredetileg gyógyszerész és vegyészmérnöki végzettséggel rendelkező pesti zsidó fiúról hamar kiderült, hogy írói vénája van, és nem is akármilyen, a *világirodalmi rangú magyar groteszk próza megteremtőjeként* tartja számon az utókor. Itthon Kossuth-díjjal, külföldön a Fekete Humor Nagydíjjal tüntettek ki. Minden

Örkény a magyar abszurd dráma kitűnő képviselője. Írásait groteszk humor hatja át, nincs bennük egyértelműen jó vagy rossz ember – a tragédiák néholkomédiába fordulnak, s írásainak szereplői hol így, hol úgy reagálnak az eseményekre.

Első elbeszélése a Szép Szóbanban jelent meg 1937-ben *Tengertánc* címmel. A háború után 1947-ben jelent meg a *Lágerek népe*, melyben a munkaszolgálat időszakát dolgozta fel. 1952-ben jelent meg a *Lila tinta* című elbeszélése, amit az akkori kultúrpolitika ellenszenvvel fogadott. 1956 után első ízben 1963-ban jelenhetett meg műve, a *Macskajáték* című kisregény. A stílustermelő *Egyperces novellák* 1967-ben látott napvilágot. Nemcsak Magyarországon, de a világirodalomban is újdonság volt a rendkívül rövid, tömör, filozofikus vagy groteszk írásmód. Egyperceseiben azt mutatta meg, hogy a hétköznapi tényeit más közegbe helyezve milyen megdöbbentő hatást kelthetnek. 1964-ben írta, s 1967-ben mutatták be a *Tóték* című drámáját, amit később több nyelvre is lefordítottak, s meghozta számára a világsikert. (Részlet a Wikipédia életrajzát tartalmazó szövegéből.)

bizonyval a történelem legiszonyatosabb (szűk) hetven évét töltötte a Földön, annak is a legechesebb zugában, Magyarországon. És ez a mi szerencsénk! Ebben a pizkos hetven évben volt kortársairól olyan tisztán írt, mint Shakespeare a sajátjairól, de még mélyebben, még szórakoztatóbban. És félelmetesen elegánsan. Ő igazán tükröt tartott elénk, nem görbét! Magunk voltunk-vagyunk a görbék. Magunkon, kínjainkon nevetünk – kínunkban, magunkról megfélemedkezve, őszintén, szívből, amikor a Tóthékat nézzük, hallgatjuk vagy olvassuk. Csak később vesszük észre, hogy a magyar (és a közép-európai) történelem, és sors megértésének kulcsát adta a kezünkbe. Legeslegnagyobb „nemzeti” drámánkat láttuk, hallottuk olvastuk! Felülmúlhatatlan!

Egyszerűek és varázslatosak a szövegei. Mint Ő maga. Szerencsém volt – társaságban – vele tölteni egy estét, 1972-ben, Bécsben, ahová a *Macskajáték* bemutatójára érkeztünk. A Theater in der Josefstadt felé sétálva, hal-kan, finoman tagoltan beszélt, keresetlen választékos-sággal. Idegen ajkúak számára beszéde csörgedezett, mint egy mesterien eljátszott Bach-fűga. Aki értette is, annak (Kosztolányival, szabadon) „hulló szava, tömör aranyból, érem”-ként csengett. Világot meg nem rengető dolgokról beszélt. Egészen hétköznapi bölcs volt. Mint-ha Platonnal sétáltam volna egyet, az agorán. A Macskajáték nagy sikert aratott. Én, lévén egészen fiatal ember, akkor csak egy szép mesét láttam az időskorról, amit egészen másnak képzeltem. Most már tudom, hogy sokkal többről, az emberi és különösen a női lélek „rejtelmeiről” szól, hétköznapi racionalitással, a legbonyolultabból, egyszerűen, világosan, élesen. Örökérvényűen! Végül egy perc az *Egypercesek*-ről, ami nekem Bibliám. Újra és újraolvasom. Mindig jobbak, gazdagabbak, bölcsőbbek, aktuálisabbak. Akkor azt mondták, új műfaj született. Én azt mondom, egy új világ! Persze a „régí”, a valódi, csak szánkba rágva, szemünket tágra meresztve, hogy csendesen elmosolyodjunk esendő voltunkon és megbocsássunk magunknak. Szent írás! Olyan korban írt, amikor egy volt a párt, egy volt az igazság. Ő bebizonyította, örökre bizonyítja: van pártok (részek) fölötti igazság, nagyság. Ő az! Örkény István a hazánk!

Haskó László

Aki pénz és taps nélkül bölcsojét kereste a magyarnak

170 évvel ezelőtt 1842. április 11-én hunyt el Kőrösi Csoma Sándor

170 évvel ezelőtt 1842. április 11-én hunyt el Kőrösi Csoma Sándor nyelvtudós, könyvtáros, a tibetológia megalapítója, a Tibeti-Angol szótár megalkotója, az egyik legnagyobb magyar tudós és utazó, aki 1819-ben Nagyenyedről kelt útra, azért, hogy keleten keresse a magyarok őshazáját. Mint írja „egész *életemet oly tudományoknak szentelem, melyek a jövőben hasznára lehetnek az európai tudós világnak általában, és különös világot vethetnek bizonyos, még homályban lévő adatokra nemzetem történetében.*” Utazásai során találkozott egy angol kormány megbízottal, kinek ösztönzésére elkezdett a tibeti nyelvvel és irodalommal foglalkozni annak reményében, hogy az ősi iratok között a magyarok eredetére is talál bizonyítékokat. Megszerkesztette a tibeti nyelv szótárát és nyelvtanát, elkészítette egy buddhista terminológiai szótár kéziratát. Olvasott a mesés Shambala országról, a buddhisták Jeruzsáleméről, amely a jugarok (ujgurok) országában van. Ez a hely a keleti fel fogás szerint a bölcsesség tárháza volt. „*Tökéletesen meg vagyok győződve, hogy a mi eleink ezen vidékekről szállottak le mint kultusz nemzetek a Krisztus előtt több szá-*

zadokkal. Csaknem 20 nyelven írt vagy olvastott, az összehasonlító nyelvtudomány segítségével igyekezett bizonyítani, hogy Ázsiában van a magyar őshaza. A mocsaras, egészségtelen éghajlatú éghajlaton maláriát kapott és meghalt. A dardzsilingi európai temetőben helyezték végső nyugalomra, a Himalája harmadik legnagyobb csúcsa, a Kancsendzönga árnyékában. Széchenyi így emlékezett rá: „*Egy szegény árva magyar, pénz és taps nélkül, de elszánt kitartó hazafiságtól lelkesítve, bölcsőjét kereste a magyarnak, és végre összeroskadt fáradalmi alatt. Távol a hazától alussza itt örök álmát, de él minden jobb magyarnak lelkében.*”

B. G.

Egy világhírű matematikus és az ő Világ Igaza unokája

150 éve született Beke Manó

150 esztendővel ezelőtt, 1862. április 24-én Pápán, zsidó családban látta meg a napvilágot *Beke Manó* – eredeti nevén Beck Manó – a pápai pékinasból lett világhírű matematikus, egyetemi tanár, a Tudományos Akadémia tagja. Tanulmányait Pápán kezdte. A budapesti tudományegyetemen 1883-ban matematika-fizikaszakos tanári oklevelet szerzett. 1884-ben doktorátust tett. A matematika tanára lett a budapesti V. ker. állami Főreáliskolában, majd a budapesti tudományegyetem tanára (1900 – 1922). A Tanácsköztársaság alatti magatartása miatt elmozdították állásából, megfosztották akadémiai levelező tagságától, majd 1922-ben nyugdíjazták. 1945 után visszanyerte akadémiai levelező tagságát. Matematikai, tanügyi, pedagógiai és természettudományi értekezéseket és tankönyveket írt. A nők közép- és felsőfokú tanulmányainak egyik előharcosa volt., a nők közép- és felsőfokú tanulmányainak egyik

előharcosa volt. A Bolyai János Matematikai Társulat 1951 óta évente *Beke Manó-díjjal* jutalmazza a matematika legjobb népszerűsítőit.

Érdekesség, hogy unokája az a *Görög Etelka* néven született, de *Ata Kando* néven ismertté vált világhírű fotós, aki a nyilas időkben keresztény férjével – *Kandó Gyula* festőművésszel – a viszonylag szabadabb mozgásukat zsidók mentésére használták, lakásukban 14 zsidót bujtattak, a férj pedig még ennél is jóval többet tett: Kassánál Auschwitzba tartó vonatokat tartóztatott fel. Mindezekért *Ata Kando* jó fél évszaddal később Jeruzsálemben megkapta a Világ Igaza kitüntetést. Nemrég, 92 éves korában *Ata* filmje címmel – *Ata Kandó* portréja – film készült róla. Atát és filmjét mindenkinek ajánljuk, aki egy jó kedélyű, idős asszony derűs történeteit szereti hallgatni.

K. Z.

KALENDÁRIUM – ÁPRILIS

(Folytatás a 2. oldalról.)

Április 16. – A magyar Holokauszt Emléknapja. 2000-ben nyilvánította a parlament április 16-át a magyar Holokauszt Emléknapjának. 1944-ben – az ország német megszállását követően – e napon jelent meg a kormány 1600/1944. M.E. rendelete, amely elrendelte a zsidók vagyonának kötelező bejelentését és zár alá vételét. A náci megszállókkal együttműködő magyar közigazgatás és rendvédelem tagjai ezen a napon kezdtek meg az első gettók és gyűjtőtáborok felállítását Északkelet-Magyarországon és Kárpátalján. A magyar Holokauszt Emlékközpont minden évben április 16-án emlékezik meg a magyar holokauszt áldozatairól, ekkor adja át a holokauszt emlékének megőrzéséért legtöbbet tevékenykedő személyeknek a Simon Wiesenthal díjat, valamint csatlakozik más szervezetek, például az Élet Menete emléknapi megemlékezéseihez is.

Április 21-én tölti be 86. életévét II. Erzsébet (eredeti nevén: Elizabeth Alexandra Mary Windsor) Nagy-Britannia uralkodója. Őfelsége idén gyémántjubiléumot is ül: 60 éve uralkodik. Lapunkban „*Nem engedhetjük elveszni a szabadságot*” – című írásunkkal köszöntjük a királynőt – egyúttal emlékezve 1993-as magyarországi, és azon belül a Budapest, Dankó utcai látogatására.

Április 22. - a Föld Napja

„Az Úr é a föld s annak teljessége; a föld kerekége s annak lakosai.” Zsoltár 24:1

Az első Föld Napját Denis Hayes amerikai egyetemista kezdeményezésére tartották még 1970. április 22-én. Már ezen az eseményen 25 millió amerikai emelte fel szavát a természetért. A történelmi jelentőségű nap az Egyesült Államokban és az ország határain túl is fontos változásokat hozott: az USA-ban szigorú törvények születtek a levegő és a víz védelmére. Új környezetvédő szervezetek alakultak és tudatosan több millió ember tért át egy ökológiailag fenntarthatóbb, kisebb fogyasztású életvitelre. Húsz évvel később Denis Hayes és barátai kezdeményezték, hogy az 1990-es évek a „környezet évtizedeként” a figyelemfelhívás jegyében teljen el. Az ötletgazdák 1989-ben Kaliforniában létrehozták a Föld Napja Nemzetközi Hírközpontot. A Föld napja mozgalom egyik jelmondata: *„Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?”*

Április 24. – 150 esztendővel ezelőtt, 1862-ben ezen a napon zsidó családban látta meg a napvilágot Beke Manó – eredeti nevén Beck Manó – a pápai pékinasból lett világhírű matematikus, egyetemi tanár, a Tudományos Akadémia tagja. Életére és munkásságára emlékezünk a lapunk 29. oldalán.

*A Wikipédia felhasználásával összeállította:
Kerecsényi Zoltán*

KÖSZÖNTŐ A ROMA KULTÚRA ÉS A KÖLTÉSZET NAPJÁRA

Ady Endre

Dankó

(részlet)

Kanyargó Ér mentén fekete, magyar föld
Volt az én testemnek életet adója,
Földből élő ember az édesapám is,
Olyan rég nem szóltam magyar szóval róla.
Visszajött az üzött, agyonhajszolt lélek,
Amit csak álmodtam, amibe' csak hittem!...
Magyar Dankó Pista, áldjon meg az isten,
Hogyne szeretnélek, hogyne éltetnélek...

Juhász Gyula

Dankó Pistának

(részlet)

Magyar Héten a magyar cigánynak
Hadd hódoljon a magyar dalos,
Hadd maradjon emléked szívünkben
Könnyharmatos, virágillatos.
Húzd rá cigány, te örök, te áldott,
Virulj mindig, dicső nótafa,
Halhatatlan híred ragyogását
Be ne fődje feledés hava!

Petri György

Amikor a cigánytelepen

(részlet)

Amikor a cigánytelepen
sok kutya, sok gyerek, sok
gyöszös fa között
hagytam a vénasszonyt
a tenyeremből jósolni
(jó sok hülyeséget
összebeszélt azért a húsz forintért),
és a barátom azt mondta: húsz forintot
adok, de a sorsomra nem vagyok kíváncsi,
és a cigánynő nem fogadta el,
hanem (átkozódva ugyan) elkullogott,
igencsak
eltöprengtem: ki vagyok én,
ki növényt nem tartok
s nem védek állatot – – –

Húsvéti sugarak

V-Day (A Győzelem napja)

Oscar Cullmann, svájci teológus, aki átélte a II. világháborút, nagyon tanulságos párhuzamra mutatott rá Jézus visszajövetelére a háborúkkal kapcsolatban. Azt mondta, hogy minden háborúban van egy döntő csata, mely meghatározza a háború kimenetelét. Az amerikai polgárháborúban ez a Gettysburg-i csata volt. Waterloo szintén ilyen döntő ütközet volt, a II. világháborúban pedig a normandiai partraszállás.

Ez után a csata után már egyáltalán nem volt kérdés a háború kimenetele. Miután a szövetségesek hídfőt építettek ki, hogy csapatokat, felszerelést szállítsanak a kontinensre, a náci hadsereg sorsa meg volt pecsételve. Azonban tudnunk kell, hogy ez után a győzelem után több amerikai katona halt meg, mint azelőtt. Bármilyen döntő is volt ez a győzelem, ez nem azt jelentette, hogy nem lesz több veszteség, vagy hogy az európai polgári lakosság megmenekül a további szenvedéstől. A döntő csatát megvívta ugyan a „D-Day”-n, a szenvedés és halál azonban csak a „V-Day”-n ért véget, s erre még jó ideig várni kellett.

Cullmann analógiája arra utalt, hogy Jézus halála és feltámadása döntő diadal volt, mely minden kétséget eltörölt afelől, hogyan fog végződni a világtörténelem. A feltámadás után a keresztyének felkiálthattak: „Christus Victor!” Krisztus győzött. A sötétség hatalma, a Sátán le volt győzve. Mégis az isteni húsvéthétfő D-Day-e és a V-Day között sok szenvedés, fájdalom és halál lesz még a földön.

A harc még tart. De akkor is, ha a harcot folytatnunk kell, ezt teljes reménységben tehetjük. Tudjuk, hogy a döntő csatát megvívta, és abban a biztos tudatban harcolhatunk a sötétség erői ellen, hogy a győzelem el van döntve. Erre a győzelemre várunk. ez után az óra után vágyódunk. Az isteni D-Day adja a bizonyosságot, hogy eljön az isteni V-Day!
(T. Campolo)

„A hetedik napon Isten megnyugovék. Azért megáldá az Úr a szombatnapját és megszentelte azt.” /2.Mózes 20,11/

Szombaton a cselekvés hiánya, a teljes megszűnés nemcsak a mihalálunkra utal, hanem Annak halálára, Aki elvégezte a munkát a keresztfán, hogy az egész világ bemelessen a nyugalomba. A szombatkiáltása ez: „Elvégeztetett.” Meghallottuk-e?

Kirkegaard írja, hogy a keresztyén ember minden napja nagypéntek. Mindig ezt hallja: „Elvégeztetett!”.

(Visky Ferenc: Méz a sziklából)

„Halál, hol a te fullánkod?” (1Kor.15,55)

Egy apa és fia egy gyönyörű tavaszi napon éppen vidéken autózott, amikor egy méh hirtelen berepült az autó ablakán. A fiú allergiás volt a méhcsípésre, ezért szörnyen megrémült. Az apa gyorsan elkapta a méhet, a markába zárta, aztán újból elengedte. A fiú rettegett, ahogya méh körülötte zümmögött. Apja ekkor újból kinyújtotta a kezét és atenyerét mutatta a fiának. Ott volt húsába fűrődva a méh fullánkja. „Látod? - kérdezte az apa. - Nem kell már félned. Hagytam, hogy engem csípjen meg.” Húsvét üzenete ez: ha hiszel, nem kell többé félned a haláltól, mert Krisztus már meghalt és feltámadt. A fullánk el lett távolítva. A halál nem vég, csupán kezdet.

Örülj! Krisztus feltámadása garantálja a tiedet is!

(A Mai Ige áhitatos könyvből)

Azt mondják, hogy Winston Churchill maga tervezte el, hogy a temetési szertartása majd a Szent Pál katedrálisban legyen. A tervbe belefoglalta a nagyszerű templomi himnuszokat is. A liturgia végén, az áldás után egy kürtös magasan a kupolában eljátszotta a Takarodót, azt a kürtjelet, amit katonai temetéseken szoktak játszani. Rögtön utána egy másik kürtös a nagy kupola másik oldalán az Ébresztőt kezdte fújni: „Ébresztő, ébresztő! Itt a reggel, ébresztő!”

Húsvét reggelén Jézus feltámadt a halálból, a Menny Ébresztőt játszott, és az ígéret beteljesedett: „Mert én élek, és ti is élni fogtok.”

Micsoda üzenet! Ez azt jelenti minden Krisztus-követő számára, hogy ha itt elhangzik a „Jó éjszakát!”, odaát megszólal a „Jó reggelt!”.

(Mai Ige)

Meg vagyok győződve, hogy a hívő ember minden szenvedést el tud hordozni, amíg biztos abban, hogy Isten vele van a szenvedésben. Hiszen mienk a fájdalomak férfia, akit Isten elhagyott, mint senki mást. Ezért mondhatja nekünk: Nem hagylak el téged. Isten írt egy könyvet a szenvedésről, s ezt Jézusnak nevezte el. Ez azt jelenti, hogy Jézus megért minket. Velünk van.

(Joni Eareckson Tada)

(Az idézetek Czövek Olivérné fordításai.)

ÜNNEPI MENÜK

A Széder-esti előkészületek

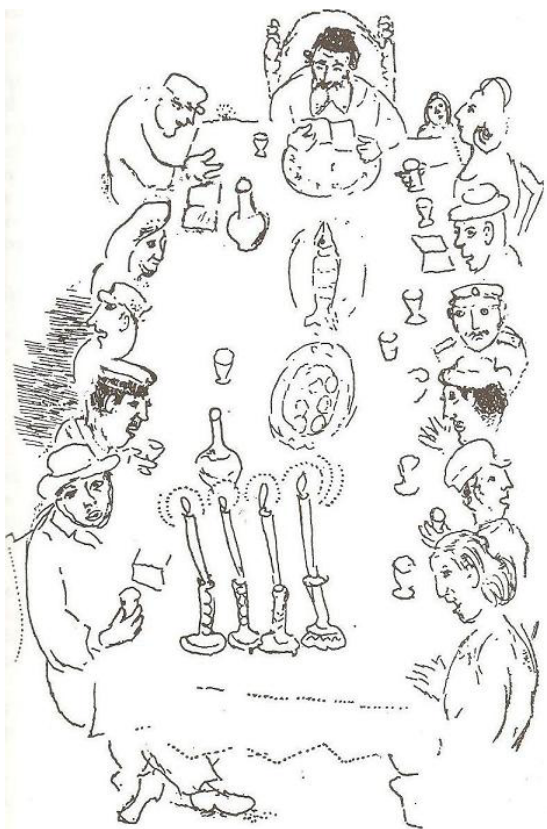
Az összes ünnep közül a Pészach igényli a legtöbb előkészületet. A háztartást gondosan meg kell tervezni.

Az ünnep bejövetele előtt el kell távolítani a lakásból minden erjedésre és kovászodásra hajlamos élelmiszert, amelyet együtt *chamecnek* nevezünk. Az egész évben használt helyett előkerülnek a pészahi edények. (Az enyém anyától örökölt csontszínű porcelán, körbefutó rózsabimbókkal.)

Az ünnep alatt a fő nyersanyag a burgonya és a macesz, valamint annak különböző örleményei. A macesz („kovásztalan kenyér”) alkotó elemei: liszt és víz. „A hagyományt ápoló zsidók vetéskor a vetés szélén ennek a búzának külön csíkot hagytak. Ezt nevezik *semura* búzának. Őrlésére a rabbi is felügyelt. Ezt a lisztet csak maceszkészítéshez használták fel.”

A pészahi bor beszerzésekor figyeljünk a címkére, amelyen feltüntetik, hogy „*sel Pészach*”, azaz alkalmas pészachi fogyasztásra, pecsétként a rabbi jelzése is rajta van.

Forrás: *Herbst-Krausz Zorica: Régi zsidó ételek*

Marc Chagall: Pészach – a Széder-est

A Széder-tál

A fehér abrosszal leterített asztalra kerülnek az ünnepi este szimbolikus ételei: a szédertál, a macesz (három elkülönített részből álló, díszes macesztakaróban), serlegben kóser bor.

A szédertálon közepén a *maror*, a keserűfű (általában tormacsíkok), ami a zsidó nép ókori egyiptomi sorsának keserűségét jelképezi. Jobbra felül csontos sült húst találunk (amit nem fogyasztanak el!). Ez a pészachi bárányáldozat jelképe.

Balra felül sült tojás van. Az élet forgandóságát, mulandóságát, a szerencse változásait jelképezi.

Jobbra alul a *chároszet*, ami reszelt almának, tört diónak, kevés őrölt fahéjnak és bornak a keveréke. Annak az anyagnak a szimbóluma, amiből a zsidók téglát gyúrtak a fáraók uralma alatt Egyiptomban.

Balra alul van a *kárpász*, ami lehet petrezselyem, zeller. A természet megújulását jelképezi.

A szédertál mellett a könnyeket idéző sósvizes tálka van. Ebbe mártjuk a *kárpászt*.

A széderasztal kelléke még a bor, amiből az est folyamán a résztvevőknek négy pohárral kell inni, annak megfelelően, ahogyan a Szentírás négy különböző megfogalmazásban is beszél a zsidó nép Egyiptomból való kivonulásáról.

Van az asztalon még egy pohár bor, ami *Elijahu* prófétára vár. (Az est folyamán a megnyitott ajtóhoz egy kényelmes széket is odakészítünk számára. Így várjuk az eljövetelét!)

A széderestének pontos forgatókönyve van: az egyiptomi kivonulás története, a *Haggada*.

Irodalom: *Diaszpóra Haggada*

Az én ünnepi vacsoramenum

Elsőként minden résztvevő kap egy kemény tojást, amit sós vízbe mártogatva fogyaszt el, majd jön a maceszgombóc húsleves. Sok szaftos, de nem zsíros marhahúsból főzöm, hogy erős legyen. Kis darab velős csontot, piros és fehér répát, karalábét, zellert, egészben vöröshagymát, néhány gerezd fokhagymát, egy krumplit, (hogy ne legyen zavaros a leves), 8-10 fekete borsszemet teszek bele a következő módon:

A velős csontot átkötöm, hogy főzés közben a velő ne csúszhasson ki. A húst és a csontot hideg vízben, kis lángon felteszem főzni. A keletkező habot lekanalazom a tetejéről. Amikor a hús puhulni kezd, melléteszem a zöldségeket, fűszereket. Ha puhára főtt, kiemelem a húst és a zöldségeket, a levest leszűröm egy mély tálba.

A maceszgombóc kifőzéséhez külön hagyni kell még levest. Lágyabb és keményebb masszát is keverek (a keményebbhez több tojás kell) így lesz rezgős és harapós is.

A fő fogás libacomb piros krumplival, vegyes kompót-tal. A krumplit héjába megfőzöm, nagylyukú reszelőn legyalulom. Sok vöröshagymát párolok libazsíron, sóval, borssal, rózsapaprikával. Belekeverem a krumpli-forgácsokat és sütőben kéregesre pirítom – kívül ropi, belül lágy.

A libacombot sütöm, párolom. Vizes libazsírba teszem a közepes nagyságú libacombokat, melyeket bedörzsöltem sóval, fokhagymával. A lébe vöröshagymát, négybe vágott almát, egy gerezd birsalmát, két-három szegfűborsot és két babérlevelet teszek. Lassan hagyom lefedve sülni-főni. Tálalás előtt a levéből kiemelve pirítom.

A kompót alapja: alma, szilva, körte, birs. Belekerül egy doboz fagyasztott vegyes gyümölcs is. Egy egész darab fahéj, szegfűszeg, citromhéj, kevés cukor hozzáadásával, rövid lével főzzük úgy, hogy savanykás maradjon.

Ezután jön a macesztorta – az utóbbi években Irma lányom süti, a macesz piskótába párizsi krémet készít, természetesen keréknyi méretben. Szép díszítés lehet, ha a torta tetejére vizes, édes borban felpuhított maceszlapot simítunk. Mentalevél bóbítával koronázzuk.

Pészachi receptek

Maceszgombóc, a húsleves betéje

4 tojás, 1 pohár víz, 4 evőkanál libazsír, só, őrölt gyömbér, kevés törött bors, 2 dl maceszdara, 1 lap macesz. A tojásokat feltörjük és annyi vezet öntünk hozzá, amennyi a tojások mennyisége. Hozzáadjuk a meglangyosított libazsírt és a fűszereket. Könnyedén belekeverjük a maceszdarát és az áztatott maceszlapot. Kb. egy órát pihentetjük, majd vizes kézzel gombócokat formálunk belőle. Forró húslevesben főzzük ki a gombócokat. (Figyelem, sok lét vesz fel!)

Készíthető maceszlap nélkül is, csak lágyra kevert maceszdarával.

Főtt krumpliskugli

2 db tojás, 2 ek. libazsír vagy étolaj, 2 ek. krumplipép, só, őrölt gyömbér, törött bors, 2 dl maceszdara. A tojásokat zsírral, vízzel, fűszerekkel elkeverjük, hozzáadjuk a krumplipépet és annyi maceszdarát, hogy formázható masszát kapjunk. Kicsi gombócokat formázunk, forrásban lévő levesben főzzük ki.

Pészachi krumpli

5-6 nagyobb, lisztes főtt krumpli, 3 nyers krumpli, 2 tojás, só törött bors, 2 ek. maceszliszt, libazsír
A főtt krumplikat még melegen meghámozzuk, hozzáreszeljük a meghámozott nyerskrumplikat. Hozzáadjuk a tojások sárgáját, a fűszereket és a lisztet, a keményre vert fehérjét is. A masszát kerekre nyomkodjuk és egy zsiradékkal kikent lábosban lassú tűzön kisütjük.

Diós hremzli

3 tojás, 3 ek. cukor, 3 ek. citromlé, 3 ek. darált dió, 3 ek. maceszliszt

A tojások sárgáját a cukorral, darált dióval és maceszliszttel és citromlével jól kikeverjük. Hozzáadjuk a felvert fehérje habot. Kanállal kiszagatjuk és forró olajban mindkét oldalát kisütjük.

Macesztorta

7 ek. maceszliszt, 7 ek. porcukor, 7 tojás. A krémhez 25 dkg margarin, 3-4 ek. cukor, 1 tojás sárgája, két szelet jó minőségű csokoládé, 1 k. citromlé

A tojások sárgáját a cukorral jól kikeverjük, ráhintjük a maceszlisztet és hozzákeverjük a habbá vert tojásfehérjét. Nagyon lassú tűzön, sütőpapírral bélelt formában megsütjük.

A margarint a cukorral habosra keverjük, tojássárgájával továbbkeverjük, hozzáteszük a megpuhított csokit és a citromlevet. A kihűlt tésztát felvágjuk, megtöltjük a langyos krémmel úgy, hogy a tetejére is jusson.

Forrás: *Herbst-Krausz Zorica: Régi zsidó ételek*

Húsvéti és pészachi receptek

Az elmúlt tél sonkája randevúzik a tálon a tavaszi „színekkel“, újhagymával, retekkel, snidlinggel.

A húsvéti sonka

A húst mossuk meg és legalább fél napra áztassuk be. Hideg vízben tegyük fel főni. (A víz teljesen lepje el!) Kb. 3-4 órán át főzzük. Amikor a tűpróba puhának mutatja, saját levében hagyjuk kihűlni. Leöntjük a levét és hidegre tesszük.

Tipp: A főzőlevet felhasználhatjuk levesek, főzelékek ízesítésére.

Főzhetünk benne tojásokat keményre. Jó ízt kapnak tőle. A sonkatálon a tavaszi zöldségek mellé tormát is adunk, ami lehet almás-torma is.

Ünnep utáni maradék sonkából

A kockára vágott sonkát főtt csusza- vagy kockatésztával összekeverjük, borssal, tejjel ízesítjük, majd forró sütőben kissé megpirítjuk.

Barátságban van a salátával!

Almás torma

Reszeljük le néhány meghámozott almát. Azonnal keverjük el ecettel (én almaecetet használok). Tegyük hozzá ízlés szerint cukrot, és kóstolgatva 2-3 kanál reszelt tormát.

Almás torma változat

Rövid lével készítsünk almakompótot. Félkilónyi almát egy pohár szelíd ecetestormával turmixoljuk össze. Nagyon finom!

Tormamártás hidegen-melegen

2 dl tejből, 2 dkg vajból, 1 ek. lisztből besamelt főzünk. Belekeverünk 2 ek. frissen reszelt tormát. Ízlés szerint kevés cukorral, sóval, citromlével ízesítjük.

Divatosak a mártogatók: chipsekkal, ropival, sós kekszsel, csíkokra vágott zöldséggel, vagy fogvájóra tűzött kenyérkockákkal tálaljuk. (Ideális ezzel a locsolókat megkínálni!)

Áfonyás torma a lágyabb ízek kedvelőinek

2 ek. frissen reszelt torma, 2 ek. áfonyalekvár, 2 ek. tejszín.

Összekeverni és lehűteni!

Nagypénteki böjtös étel

(olcsó, finom, gyors, vegáknak is)

Tojáspörkölt

Pörköltalapot készítünk (zsiradékban sárgára pirított hagyma, pirospaprika, néhány karika zöldpaprika). Az

alapba beletenni a felszeletelt keménytojásokat, majd megsózzuk. Fedő alatt pár perc alatt készen van. Két tojást számolunk fejenként.

Rizs, tészta, nokedli..., de friss kenyér is jó mellé.

A tócsni (krumplilepény)

A tócsni a palóc konyha jellegzetes étele, de a krumplilepény különböző változatai másutt is népszerűek, mert olcsó és finom étel, a vegetáriánusok is szívesen fogyasztják, kiváló bor- vagy sörkoresolya. Hozzávalók: személyenként egy jó nagy krumpli vagy két normál méretű, egy kevés liszt, só, bors, a sütéshez zsír vagy olaj. (Egyes helyeken tojást, másutt kis reszelt sajtot is belekevernek.)

A meghámozott krumplit nagylyukú reszelőn lereszeljük, megsózzuk és amíg melegszik az olaj, állni hagyjuk. A keletkezett levéből kinyomkodjuk, borsozzuk és megszórjuk egy kevés liszttel – néhol megbolondítják egy kis reszelt sajtval is. Jól összekeverjük és kanállal lepényeket szaggatunk belőle a forró olajba, ahol laposra nyomkodjuk. Aranyszínűre sütjük és jól lecsepegtetve papírszalvétára helyezzük, hogy felszívja a fölösleges zsírt. Magában is finom, de tejfölt vagy bármilyen mártást is adhatunk hozzá.. Jó étvágyat!

gigi

NYÁRI TÁBORAINK

Július 6 (P) – július 13 (P), Hejce: gyerek-serdülő (8-11 és 12-14 éves korosztály)
Július 14 (Sz) – július 21 (Sz), Hejce: kisifi-ifi (14-19 és 20-25 éves éves korosztály)
Augusztus 2 (Cs) – augusztus 9 (Cs), Hejce: fiatal felnőtt és családos
Augusztus 10 (P) – augusztus 17 (P), Hejce: zenei tábor
Augusztus 17 (P) – augusztus 19 (V), Nyíregyháza: csendesnapok

Díjak (több éve változatlanok):

Gyerek, tanuló: 20.000 Ft/tábor; Felnőtt: 25.000 Ft/tábor
Családos tábor díjai: 0-3 éves korig: 300 Ft/nap; 3-16 éves korig: 1.200 Ft/nap;
16 év fölött: 1.800 Ft/nap
A táborok díja (az útiköltségen kívül) minden, a tábor programjához kapcsolódó költséget tartalmaz.

Jelentkezni, érdeklődni a helyi lelkésznél vagy központunk elérhetőségein lehet.

Cím: Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség, Budapest, Dankó u. 11. 1086

E-mail: metegyhaz@wjlf.hu Tel.: (06-1) 210-58-36, (06-1) 577-05-21

Az 1+1 % ellátottaink, a rászorulóknak megsegítését szolgálja.

Többen érdeklődtek (személyesen, telefonon vagy levélben), hogy a jelenleg kialakult helyzetben is felajánlható-e egyházunknak a személyi jövedelemadójuk egy százaléka. Köszönettel bocsátjuk közre az alábbi (interneten is megtalálható) tájékoztatást:

Kedves Barátok, Testvérek, Támogatók!

Hadd hívjuk fel a figyelmet, hogy a személyi jövedelemadó bevallásának leadási határideje 2012. május 21.

Jelenlegi helyzetünkre tekintettel többen fordultak hozzánk azzal a kérdéssel, hogy a 2011-es évi személyi jövedelemadó 1%-át felajánlhatják-e egyházunk számára? Ezúton szeretnénk megerősíteni, hogy változatlanul fogadja adójuk 1%-ának felajánlásait a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség, mint egyház, valamint a társadalmi szervezetek esetében az Oltalom Karitatív Egyesület vagy a Wesley János Lelkészképző Főiskola.

A kedvezményezett technikai száma: 0444 (Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség) (http://www.apenh.hu/magyar_oldalak/szja1_1/technikai_szamok_2012?honap=2012_2 honlapon megtekinthető, ellenőrizhető)

A kedvezményezett adószáma: 19010409-1-42 (Oltalom Karitatív Egyesület)

A kedvezményezett adószáma: 18056109-1-42 (Wesley János Lelkészképző Főiskola)

(Tehát az egyház MELLETT a másik 1%-kal támogatható az Oltalom Karitatív Egyesület VAGY a Wesley János Lelkészképző Főiskola.)

Kérjük Önöket, hogy 1%-os kampányunk sikerét segítsék azzal, hogy családtagjaik, valamint ismerőseik figyelmébe ajánlják intézményeink technikai, illetve adószámait.

Ellátottaink nevében is tisztelettel és köszönettel fogadjuk felajánlásait:

Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség

Oltalom Karitatív Egyesület

Wesley János Lelkészképző Főiskola

**Segítse
befizetett adója 1+1 %-val
a legnehezebb helyzetben levőket!
Segítsen, hogy segíthessünk!**

**Egyházunk, a Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség (MET)
legfőbb céljának**

a legszegényebbek támogatását tartja, amelyet átfogó program és országos hálózat segítségével valósít meg. Segítő tevékenységeink hatóköre működésünk harminc éve alatt már túllépte Budapest határait, egyre inkább kiterjedve az egész országra, számos olyan településre, ahol halmozottan hátrányos helyzetű emberek élnek, mélyszegénységben – nyomorban.

A közösség által alapított

Oltalom Karitatív Egyesület

**támogatásával – híveink adományaiból, külföldi szervezetek támogatásaiból –
alakítottuk ki Budapesten, a Józsefvárosban:**

- az Oltalom hajléktalanszállót, a „Fűtött utcát”,
- mellette kórházat is létesítettünk a beteg,
- és több szociális otthont az idős, kiszolgáltatott emberek számára,
- megalakítottuk a **Wesley János Lelkészképző Főiskolát**, ahol felekezetre való tekintet nélkül bárki tanulhat teológiát vagy szociális munkát és ma már számos más, piacképes szakmát is,
- itt óvodát is létesítettünk a hajléktalanok gyerekei számára.

Egyházunk kötelékében és a szervezeteinkben dolgozók több ezer nincstelen embert segítenek Budapesten és immár az egész országban. Testvérközösségünknek mély meggyőződése, hogy a szegénységből csak a tanulás emelheti ki az embereket, ezért legfontosabb teendőink közé tartozik, hogy

- a gyerekeiket óvodába, iskolába segítsük,
- szakmát adjunk a kezükbe – tanulmányaik idején pedig az **egyénre szabott segítség eszközeivel, lehetőségeivel élve** folyamatosan törődünk velük, nem engedve elsüllyedni őket a kilátástalanság és a reménytelenség mocsarában.

Jelenleg az ország 14 településén teremtettünk óvodát, általános iskolát és szakmunkásképzőt, olyan szakmák tanításával, amelyek az adott régióban hiányoznak, szükségesek – így nemcsak szakmunkás-bizonyítványt kapnak az iskoláinkban végzett fiatalok, hanem döntő többségük megélhetést biztosító, családalapítást segítő munkahelyhez is jut.

Miként folyamatosan bővülő **egészségügyi, szociális és oktatási** intézményeink szerte az országban ugyancsak több száz embernek nyújtanak munkalehetőséget és a kilátástalanság elől menedéket.

Ha munkánkat támogatandónak tartja és befizetett adója 1+1 %-át egyházunknak ajánlja fel, a rendelkező nyilatkozatot a következőképpen kell kitöltenie:

A kedvezményezett neve: **Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség**

A kedvezményezett technikai száma: **0444**

A kedvezményezett egyesület neve: **Oltalom Karitatív Egyesület**

A kedvezményezett adószáma: **19010409-1-42**

***Támogatását köszönettel fogadjuk:
Magyarországi Evangéliumi Testvérközösség***